

מגזין הבולאים בישראל

שביל

גליון מס' 78 • תשרי תש"ע • ספטמבר 2009 • המחיר: 30 ש"ח

ISRAEL 30.00

ישראל
מועדים התנ"כי

ארץ זבת חלב ודבש שמות ג' ח
A Land Flowing with Milk and Honey Exodus 3, 8

ISRAEL 30.00

לזכרו של לביא ליאופולד בלאו ז"ל

את בלאו הכרתי כשהגעתי לשירות הבולאי. יתכן ופגשתי פה ושם במסדרונות לפני כן, אולם את ההכרות הראשונה והאמיתית ערכתי עימו בסמינר פנימי של השירות הבולאי, שנועד ללמד אותנו, המנהלים החדשים שהצטרפנו לשירות, מהי הבולאות, וכיצד נערכים לדרך חדשה, לאור ציפיותיה של הנהלת רשות הדואר, שאך זה קמה.

בלאו הוזמן לאותו סמינר ובצורה שיטתית ומפורטת הסביר לנו את עקרי תורת הבולאות. היה קשה להבין את הז'רגון המיוחד שלו, אבל מתחת לפני השטח תוך כדי דברים חשף הזדמנויות עסקיות רבות אותן רשמתי לעצמי והשתדלתי ליישם במהלך שירותי.

מאז ישבנו יחד בהרבה ישיבות. זכורות לי במיוחד הישיבות בתקופה ששירת כמזכיר התאחדות הבולאים. הוא ראה בהקמת רשות הדואר הזדמנות למיסוד מערכת היחסים בין התאחדות בולאי ישראל לשירותי הדואר. הוא שאף ליצור קרן, שבבוא היום תשא את עצמה, שממנה תוכל ההתאחדות לממן את פעולותיה וכל התערוכות הבולאיות. הוא רצה להימנע מהמסעות המתישים בין המשרדים השונים למימון הוצאות התערוכה. בסופו של דבר, אף שר תקשורת לא ויתר על החשיפה התקשורתית ועל החגיגה הגדולה של תערוכת בולאים, אבל עד שהתקציב אושר יצאה הנשמה. בלאו ביקש לפתור זאת אחת ולתמיד. כך נוסדה קרן הבולאות, כך נוסד יום הבולאות המסורתי שמתקיים ברציפות למעלה מ-20 שנה וכך נוסדו פעילויות רבות אחרות.

בלאו התייחס תמיד לדברים בעניין ובכובד ראש. עצותיו ובקשותיו היו תמיד כאלה שנועדו לשפר, אם באריזה של החומר הבולאי, אם בקשר בין השירות למנוי ואם בהוספת רמזים לבול כך שיתאים לטעמים של סקטורים תמאטיים נוספים כמו מחרשה לבול של דיין או תווי מוסיקה לבול אחר. סיגלנו לעצמנו, קודמי בתפקיד ואני, מנהג להיפגש עם בלאו מחוץ למשרד, בבית קפה, כדי שנוכל באווירה יותר נינוחה לספוג את דבריו. בשלבים מאוחרים יותר כאשר המשכתי במנהג זה בגפי, קבעתי את הפגישות לאחר שעות העבודה, וכך ישבנו במשך שעות בבית קפה ושוחחנו על בולאים, בולאות, מה אפשר לשפר, מה אפשר לעשות.

באחד המפגשים עימו העליתי בפניו את הרעיון להשתמש במחשב. לא מיד, זה לקח זמן מה, השתכנע שכדי להתחדש הוא צריך ללמוד להשתמש במחשב. לא אפרט כאן את הדו שיח שהתנהל בעניין זה אבל, גם היום לאחר לכתו, אני מחייך כשאני נזכר בזאת.

לאחר שהשתכנע... "כנראה שכחו אותו בחיים" ונותר לו, אולי, מספיק זמן ללמוד ולהשתמש במחשב, רכש מחשב ובמהירות מדהימה למד את רזיו ותועלותיו. את דפי התצוגה לתערוכה שהתקיימה בחו"ל הכין באמצעות המחשב, והדהים את הקולגות שלו ביכולת שלו ובתעוזה. את מאמרי השבחים להם זכה הציג בפני באושר רב ולא הפסיק להודות לי על ששכנעתי אותו. מאז הספיק להחליף לפחות 3 מחשבים.

לאחר שפרשתי מהשירות התמעטו פגישותי עימו. שמרתי על קשר טלפוני ובצער למדתי על תקופות ארוכות בהן שכב חולה ומוכה. לקראת תערוכת מאי 2008, התעשת. הוא התחייב בפני התאחדות בולאי ישראל להופיע בתצוגת מסגרת בודדת ולא הודיע בזמן על חוסר יכולתו לקיים את התחייבותו. במסירותו הרבה חש שהוא חייב למלא את הבטחתו. כשהבין שהזמן עד פתיחת התערוכה קצר מידי, פנה אלי וביקש את עזרתי בעיצוב דפי התצוגה. נעניתי ברצון. הגעתי אליו הביתה ומצאתי אדם חולה, עייף המדגיש את שנותיו. העדפתי שנעבוד בביתי. בהתחלה כשיצאנו לדרך היה בידו מקל הליכה ממנו לא נפרד. יום אחד הודיע לי ששכח את המקל בבית ומה יהיה?

ישבנו שעות ארוכות ועבדנו על התצוגה. הוא ישב ועבד ללא לאות עד השעות הקטנות של הלילה, חד ובהיר מחשבה. את ההווידים הדביק למקומם ביד מאומנת ויציבה וצעדיו על מדרגות ביתי, בסופו של אותו שבוע, נשמעו כבר כצעדיו של חייל.

נעדרתי מביתי במשך זמן מה ותכננתי להיפגש עמו מיד עם חזרתי. אבל כשחזרתי, התבשרתי על מותו. יהיה זכרו ברוך.

יעקב וידס

מנהל השירות הבולאי לשעבר

9 ספטמבר, 2009

התאחדות
בולאי
ישראל

גליון מס' 78

תשרי תש"ע - ספטמבר 2009

מחיר: 30 ש"ח

מנוי שנתי: 100 ש"ח

בהוצאת התאחדות בולאי ישראל
מען המערכת לפניות ולמנויים:

ת"ד 4523, ת"א 61045

טל: 03-6295547

פקס: 03-5259716

E-mail: ipf@netvision.net.il

<http://www.israelphilately.org.il>

מנכ"ל: טיבי יניב

עורך ראשי: משה רימר

עיצוב גרפי: א. אורן הפקות דפוס

הפקה: א. אורן הפקות דפוס

שרדות רוטשילד 109, ת"א

תוכן העניינים

- 4 • הנפקות חדשות בארץ
- 6 • על הדבש ועל העוקץ
- 8 • פעילות בולאית בחו"ל
- 10 • בול בשבילך
- 12 • פעילות בולאית בארץ
- 14 • טקס הופעת בול ישראל פולין
- 15 • מכתבים מן הרכבת
- 18 • יודאיקה
- 20 • מקור שמה של העיר יונה
- תוצאות המכירה -
- 21 • בולי תל אביב
- 22 • תהליך האריזציה
- 25 • להביט בפרטים הקטנים
- 26 • צורה לך
- 28 • הנפקות חדשות מחו"ל
- 30 • חותמות דואר ישראל

התאחדות בולאי ישראל מציעה למכירה

ספרות בולאית

Fakes Forgeries, Experts Number 12, May 2009

הכרך השנתי מס' 12 של אסופת המאמרים בנושא זיופים פורסם במאי השנה.

בין המאמרים הפעם: זיופים של מעטפות דואר הטיילים של שמידל; סרביה 1869-1880; 20 עמוד של זיופי סדרת הנסיך מילן; מאמרים הנוגעים לקדם בולאות של הולנד; מאמרים על מונגוליה, יפן, בלגיה, קולומביה, בולגריה; חותמות מזויפות על גיליוניות טרנזיטט ועוד. בנוסף - יש מספר מאמרים כללים על עבודת האקספרטים בתערוכות, על תהליך מתן תעודות מטעם האגודה המלכותית הבריטית ואפילו מאמר על השפעת חומרי הפלסטיק הבאים במגע עם בולים.

מחיר לקהל הרחב: 220 ש"ח בתוספת דמי משלוח לדואר רגיל 10 ₪, לדואר רשום 15 ₪.
מחיר לחברי ההתאחדות: 200 ש"ח ומשלוח רגיל חינם, משלוח דואר רשום 15 ₪.

Fakes, Forgeries, Experts

אסופת מאמרים שנתיים עם תיאור מקרי זיוף/תיקון שינוי. כל כרך בצבע, פורמט גדול, כריכה רכה, בין 140 ל-190 עמודים. בהוצאת אגודת האקספרטים, מחיר כל כרך במקור 50 אירו (265 ₪). מחיר שלנו 220 ₪, לחברי ה.ב.י. 160 ₪ בלבד.

כרך 11 (אפריל 2008) כרך 4 (מאי 2001)
כרך 5 (מאי 2002) כרך 1 (אוק' 1998) נותר עותק אחד למכירה

קטלוג בולי ישראל 1948-2008

עורך משה רימר, הוצאת התאחדות בולאי ישראל 60 ₪, לחברי ההתאחדות.

הגדה בולאית לפסח

מאת משה רימר
מחיר לעידוד הבולאות 40 ₪, לחברי ההתאחדות 35 ₪

מנוי לעיתון "שובל - מגזין הבולאים בישראל"

(6 חוברות) 100 ₪
(חברי ההתאחדות מקבלים את העיתון במסגרת תנאי החברות) המעוניינים בחוברות קודמות - מתבקשים להעביר רשימת החסרים. חוברת מס' 1 ועוד כמה קודמות אדלו. מחיר חוברת ישנה 5 ₪

דפי מזכרת

מחיר לחברי ההתאחדות	מחיר לקהל הרחב	דף המזכרת
40	45	תערוכת ירושלים 3000
40	45	תערוכת אשקלון 98
40	45	כנס 13 (1999)
40	45	תערוכת ב"ש 2000
55	60	תערוכת ירושלים 2001
55	60	כנס 16
55	60	כנס 17
55	60	תערוכת תל אבול 2004
55	60	כנס 18
55	60	כנס 19
55	60	תערוכת ירושלים 2006
55	60	כנס 20
55	60	כנס 21
55	60	תערוכת ישראל 2008
55	60	כנס 22 (2008)

התשלום במזומן, בהמחאות אישיות או המחאות דואר (מצטערים - אין אפשרות תשלום בכרטיסי אשראי)

המוטב להמחאות: התאחדות בולאי ישראל.

דמי משלוח לפריט בודד עד משקל 500 גר' 5 ש"ח (רשום 10 ₪). פריטים נוספים - תוספת 5 ₪ לכל 500 גרם נוספים. הזמנות בדואר לה.ב.י. - ת.ד. 4523 ת"א 61045.

8/9/2009

מועדים ה'תש"ע - דבש בישראל

FESTIVALS 2009 - HONEY IN ISRAEL

0.80	3.20	3.20	3.20	ש"ח 1.60	2027
2.30	9.20	9.20	9.20	ש"ח 4.60	2028
3.40	13.40	13.40	13.40	ש"ח 6.70	2029
6.50	25.80	25.80	25.80	סידרה	
		28.00		מי"ר	

8/9/2009

VIRTUAL COMMUNICATION

תקשורת וירטואלית

1.20	4.80	4.80	4.80	ש"ח 2.40	2030
2.70	10.60	10.60	10.60	ש"ח 5.30	2031
3.30	13.00	13.00	13.00	ש"ח 6.50	2032
7.20	28.40	28.40	28.40	סידרה	
		30.50		מי"ר	

תוויות ביול

סימה 8/9/2009

עיט ניצי

6.00	ש"ח 1.60	46ב
------	----------	-----

עדכון קטלוג בולי ישראל

בקטלוג מופיעות העמודות הבאות:

מספר קטלוג, ערך נקוב, ארבעה מחירים לפי מצב הבול (לא חתום עם שובל, חתום עם שובל, לא חתום בלי שובל, חתום בלי שובל).

8/9/2009

ANIMAL ASSISTED THERAPY

טיפול בעזרת בעלי חיים

1.20	4.80	4.80	4.80	ש"ח 2.40	2023
1.20	4.80	4.80	4.80	ש"ח 2.40	2024
1.20	4.80	4.80	4.80	ש"ח 2.40	2025
3.60	14.40	14.40	14.40	סידרה	
		16.50		מי"ר	

8/9/2009

75 שנה לקופת חולים לאומית

75 YEARS OF THE LEUMIT HEALTH FUND

4.40	17.60	17.60	17.60	ש"ח 8.80	2026
		19.50		מי"ר	

קארל שמיט, בעל אוסף בולים גרמני ואירופאי גדול, מחפש אספן בולים ישראלי הדובר וקורא גרמנית.

מעוניין במיוחד בבולי ישראל חתומים ולא חתומים וכן בבולים חתומים של הונגריה, צ'כוסלובקיה, צ'כיה, סלובקיה, פולין, רומניה, אמריקה-צפונית, מרכזית ודרומית, קוריאה-דרומית וצפונית, וייטנאם, מצרים, הודו, ברזיל, ארגנטינה, מונגוליה ודרום-אפריקה.

בתמורה הוא מציע בולים חתומים ולא חתומים של כל ארצות אירופה למעט יוון וליכטנשטיין.

כתובת דוא"ל: Schmitt-grolland@t-online.de

טלפקס: 0421/510745

מבט להנפקת נובמבר

ארכיאולוגיה ימית

מגדורים בישראל - בול יום הבולאות

תונית חג המולד 2009

התיאטרון היידי - בול משותף ישראל רומניה (יונפק בגיליון מיוחד עם שובל בצד הבול)

על הדבש ועל העוקץ

/ משה רימר

סדרת בולי מועדים התש"ע מדגישה את חשיבותו של הדבש בתולדות ארץ ישראל

מבוא

השירות הבולאי החליט להקדיש השנה את סדרת מועדים המסורתית לאחד מן המאכלים הטעימים ביותר לאדם, הדבש. ההצעה לבחור בנושא זה הועלתה על ידי הגב' יהודית לאופגס, מן השירות הבולאי. יחד עם החלב היווה הדבש לא אחת משל כלל הדברים הטובים והרצויים, ובתנ"ך יש מובאות רבות המדגישות את החיוב שבדבש. על ארץ ישראל נאמר "ארץ זבת חלב ודבש" ואת הרעיה האהובה תיאר בעל מגילת שיר השירים במילים "דבש וחלב תחת לשונך".

בולי הסדרה

שלושת הבולים של הסדרה מציגים את דרכו של המאכל המתוק החל מן הדבורה האוספת את הצוף מן הפרח שבשדה ועד לשולחנו של האדם.

הדבש נוצר בגופה של דבורת הדבש. חומר הגלם לייצור המאכל הוא צוף פרחים, אותו מלקטת הדבורה ומאכסנת באיבר מיוחד בגופה המכונה קיבת הדבש. שם, בעזרת אנזים מסוים, הופכת הדבורה את הסוכר שבצוף לחומר מזון מתוק, נוזלי וצמיג. חלק מן הדבש שנוצר בגופה משמש להזנת הדבורה, ואת השאר היא אוגרת בכורת, בתאים משושים העשויים דוגג. דבש זה נועד להאכיל את הדבורים העוסקות בתחזוקת הכוורת, ואת הרימות שבקעו מן הביצים שהטילה מלכת הדבורים. עודפי הדבש נאספים על ידי האדם ומשמשים אותו כמאכל בריא ומזין.

המסורת היהודית רואה במתיקותו של הדבש סימן לעתיד טוב, ויצרה מספר מנהגים הקשורים אליו. כך למשל נהגו בחלק מעדות ישראל לתת מעט דבש לילד שהחל ללמוד תורה, על מנת לסמל את מתיקות הלימוד. בסעודת ערב ראש השנה נהוג לאכול פרוסת חלה טבולה בדבש, או תפוח בדבש, ולברך "הי רצון שתחדש עלינו שנה טובה ומתוקה".

השבלים

בשובל הבולים מתוארות אבני דרך חשובות בגידול דבורי הדבש בישראל.

תחילה נהג האדם לרדות את הדבש מכוורת של דבורי בר בהן נתקל, ובשלב מאוחר יותר למד לבנות כוורת, להושיב בהן דבורים, ולטפל בהן. בחפירות ארכיאולוגיות שנערכו בתל רחוב שבעמק בית שאן התגלתה בשנים האחרונות כוורת מן המאה העשירית לפני הספירה. הכוורת, הבנויה מעשרות גלילי חרס מאורכים, היא העתיקה ביותר בעולם שהשתמרה. שרטוט שלה מופיע בשובל הבול הראשון.

בשנת 1886 חידש ראובן לרר, מייסד המושבה נס ציונה, את העיסוק בגידול דבורים על ידי היישוב העברי בארץ ישראל. יחד עם משה בנו למד את מלאכת הכנת הכוורת הניידות, העשויות מסגרות עץ, והקים משק דבש שמנה בשיאו כמאתיים כוורת. בשובל הבול השני ניתן לראות את משה ופרל לרר כשהם עוסקים ברדיית דבש.

כיום מהווה גידול הדבורים בישראל ענף חקלאות חשוב, המספק פרנסה למאות מגדלים. ברחבי הארץ פזורות כתשעים אלף כוורת, ומיוצרים בהן למעלה מ-3,500 טון דבש מידי שנה. בשובל הבול השלישי מופיעות כוורת מודרניות המונחות בשוליו של שדה פרחים, ודבוראי, בלבוש מגן אופייני, הרודה את הדבש המוכן מן הכוורת.

הודעה על יום עיון לזכרו של מר צבי אלכסנדר ז"ל במוזיאון ארץ-ישראל, תל-אביב

יום העיון לזכרו של מר צבי אלכסנדר ז"ל נקבע, בתיאום עם בני משפחתו, ליום ראשון, 29 בנובמבר 2009 בשעות הערב באודיטוריום רוטשילד, שבמוזיאון ארץ ישראל בתל אביב.

סדר יום מפורט יפורסם
בסמוך לאירוע

הדפסות חוזרות של בולי מנורה

השירות הבולאי הדפיס מלאי חדש של בולים מסדרת בולי המנורה. המדובר בגיליונות של 20 דבקיות שהונפקו לראשונה בחודש פברואר השנה. הבולים בערך נקוב של 50 אגורות ושל שקל אחד הודפסו שוב, ובצד הגיליון הודפסו שתי מנורות לציון הדפסה חוזרת. כמו כן הודפס בול חדש בסדרה, בעל ערך נקוב של 40 אגורות. השירות הבולאי ממשיך לנצל את צידו האחורי של הגיליון להדפסת מידע בולאי. על הגיליון החדש הודפס סיפורו של הפני השחור, הבול הראשון בעולם.

מספר סידורי על קונטרס

מסיבות פנימיות הקשורות לתהליכי הבקרה על קליטת הפריטים הבולאיים במחסי השירות הבולאי, הודפס לראשונה מספר סידורי על גבי הקונטרס החדש, "טיפול בעזרת בעלי חיים", שהונפק ביום 8 בספטמבר 2009.

המספר הסידורי הוטבע באמצעות מדפסת הזרקת דיו על כריכת הקונטרס. פנינה הימנית העליונה של הקונטרס ניתן לראות ריבוע לבן קטן. המדובר בפריט שנוסף לעיצוב הבול משיקולים טכניים, כעוד שנועד לאפשר לקורא האופטי למקד את מדפסת הזרקת הדיו ולהדפיס את המספר הסידורי במיקום הנכון.

איך נוצר הבול הראשון בעולם?

משלוח סכת בחחילת המאה התשע עשרה היה עניין יקר ומסוכן. מחיר המשלוח חושב על פי המרחק שעל הסכת לעבור. ועל פי מספר הדפים שנכללו בו. על השולח היה להשת לבית הדואר ולהמתין עד שהפקיד יחשב את עלות המשלוח בעזרת טבלאות מרחקים מסויכות. את עלות המשלוח שילם מקבל הסכת. והדואר היה צריך לאתר אישית כל נוסע ולאבט סכנו את התשלום.

מחיר משלוח סכת היה יקר מאוד. ועשוי היה להגיע לסכום השווה בערכו לשכר עבודה של ימים-שלושה. רק אנשים אמידים יכלו להרשות לעצמם את התענוג שבקבלת ידעה מן-מספרה שהתגורר במרחקים.

כך, לדוגמה, מסופר על גורה צעירה שניגשה לבית הדואר על מנת לקבל סכת שהגיע עבודה. היה זה סכת מאתה. אותו לא ראנה זמן רב. אולם המחיר אותו נדרשה לשלם היה גבוה מאוד. הצעירה פראה בכי סר. ורק בעזרתו של אדם עשיר ונוזי. שהסכים לשלם עבורה את המחיר הגבוה. וכתה לקבל את הסכת.

סיפורים כאלו גיעו אנגלי בשם רולנד היל להפיץ לפתע לפרימנטו בבריטניה לכאט שינוי יסודי בתהליכי העבודה של הדואר. על פי הצעות שונות השיטה על פיה השכבה עלות המשלוח. ונקבעו תעריף נמוך ואמיד של פני אחד עבור סכת לכל חלקי אנגליה. את מחיר המשלוח שילם השולח. וכהכנה לתשלום נקבע כי ידבק על הסכת פיסת נייר קטנה שתחשבם כקבלה. כלומר בול רולנד היל וכה להערכה רבה על הצעות המהפכניות הוא מונה לתפקיד מנהל שירותי הדואר בבריטניה. וכעבור מספר שנים הוענק לו תואר אצולה.

הבול הראשון בעולם. שכונה בשם "הפני השחור" (ערכו הנקוב היה פני אחד, והוא הודפס באצבע שחור) הונפק ב-6 במאי 1840.

בולי ישראל הראשונים הופיעו ב-1 באייר תש"ח. 16 במאי 1948. ימים לאחר הכרזת העצמאות.

שירותי הבולאי
 שירותי ישראלים, מיל אביב יפו 49021 • מיל בנצרות 49208
 www.israelpost.co.il • e-mail: philserve@postil.com • 074-4921901

בולי תל אביב (י. צחור) בע"מ TEL-AVIV STAMPS. (Y. TSACHOR) LTD.

מכירה על פי הצעות מחיר בכתב (Mail Auction)

מוקדמים, מנדט, מנהלת העם, דאר עברי
 ישראל, חו"ל, יודאיקה, גלויות, ספרים
 קטלוג מאוייר חינם

ת.ד. 16218 תל-אביב, טלפון: 03-5226294, פקס: 03-5245088

ד"ר יהושע מגר הרצה בסמינר שופטים בשבדיה

בסוף חודש אוגוסט התקיים בעיר מאלמו שבשבדיה כנס שופטים בתחומי בולאות תמאטית ואיסוף תולדות הדואר. הכנס אורגן ביוזמת ההתאחדות השבדית, וזאת במטרה להדריך את האספנים בשבדיה כיצד לשפר את איכות התצוגות הבולאיות שלהם.

Swedish Philatelic Federation
The Board for Exhibition and Jury Matters

F.I.P. Fédération Internationale de Philatélie

Joint Seminar

Postal History and Thematic Philately
Malmö, Sweden, 21-23 August, 2009

לכנס הזמנו שופטים ומציגים מארצות שונות, שהרצו בפני משתתפי הכנס על היבטים שונים של האיסוף והשיפוט. בעקבות הישגיו והאוסף המצוין שבנה בנושא תולדות החקלאות, הזומן ד"ר יהושע מגר להרצות על הדרך בה הרכיב את האוסף. בדבריו עמד ד"ר מגר בין היתר על החשיבות הרבה בבחירת הפריטים המתאימים לנושא שנבחר, ועל מציאת האיזון בין התיאור הבולאי ותיאור הנושא בטקסט הקצר והממוקד שניתן לשלב בדפי התצוגה.

מעוניין להכיר אספני בולי מנדט
פנחס יהודה, טל': 052-3328306

המוזמנים הוצג אוסף מצוין של בולי בולגריה שהורכב על ידי אספן מארצות הברית. בפרס התערוכה זכה יושב ראש ההתאחדות הבולגרית, שהציג אוסף בנושא "בולגריה בתקופת השלטון הטורקי".
לזכות המארגנים יש לציין את האירוח הטוב לו זכו הנציגים והשופטים.

בלה ומשה בורשטיין באולם התערוכה

מוטי קרמנר שפט בתערוכה מטעם ישראל, ומשה בורשטיין היה הקומיסר.

המציגים מישראל השיגו את התוצאות הבאות:

משה בורשטיין, בלגיה הקלאסית, מדליית זהב בציון 92.

לס גלסמן, מוזמביק, מדליית זהב בציון 92.

ד"ר הדי פייבל, דואר חיסוי באירופה 1450 - 1900, מדליית מוזהב גדול בציון 87.

מחירי שיא במכירת אוסף שלמה שטרן

העיתונות הבולאית ברוסיה הגדירה את המכירה הפומבית בה הוצע אוספו של שלמה שטרן בבית המכירות הפומביות צ'ריסטון כאחד האירועים החשובים של עולם הבולאות הרוסית בשנה האחרונה.

המכירה התקיימה בחודש אוקטובר 2008. שלמה שטרן השקיע שנים רבות בבניית האוסף שהתמקד בפריטים מן השנים הראשונות של ברית המועצות.

להשתתף בתערוכות הלאומיות שמארגנת התאחדות בולאי ישראל.

בתחילה תוכננה ההשתלמות לקבוצה של כעשרים וחמישה עד שלושים משתתפים, אולם לאור הביקוש הגבוה הוגדל מספר הנרשמים לקורס, והוא נפתח עם ארבעים ושישה משתתפים.

תוכנית הקורס

בהרכבת תוכנית הקורס ניתן דגש רב על תכנים שיאפשרו למורים המשתתפים להפעיל חוגי בולאות בבית הספר שלהם, ולשלב את הבולאות כחלק מתכני השיעורים שהם מלמדים. בצד הרצאות עיוניות בהן למדו המשתתפים מה זה בול, כיצד הומצא, ומה תפקידו בפעילות הדואר, התמודדו המשתתפים עם תרגילים שונים בהם נדרשו להכין תוכנית לאוסף, ולארגן בולים על דף תצוגה.

בתרגיל הראשון, לשם דוגמה, התבקשו המשתתפים לפתח ולתאר בעזרת בולים את הנושא "זנבות". כל אחד מן המשתתפים קיבל שקית עם שלושים בולי חיות, ודף עבודה בו שישה ריבועים. הוא התבקש לבחור מבין הבולים שקיבל את ששת הבולים בהן מתואר לדעתו הזנב של בעל החיים בצורה הטובה ביותר, ולהצמיד את הבולים לדף העבודה בעזרת מדבק, תוך שהוא מתאר מתחת לכל בול את הקשר של אותו בול לנושא הזנבות.

המשימה בוצעה ברצינות רבה על ידי מרבית המשתתפים, ובהחלט היה מעניין לבחון את הדרכים השונות בהן בחרו לפתח את הנושא. היו שהציגו את הזנבות על פי האופן בו הם משמשים את בעל החיים, היו שחילקו את הזנבות על פי אורכם, החל בצפרדע חסרת הזנב וכלה בקוף בעל הזנב הארוך והגמיש. חלק מן המשתתפים התמקד במבנה של הזנב, ואחרים חילקו את בעלי החיים על פי הזווית בה הוא נוהג להציג את זנבו.

תרגיל זה, פשוט ככל שהוא נראה ממבט ראשון, חייב את המשתתפים להתמודד עם משימות דוגמת הגדרת נושא, פיתוח התצוגה הקצרה, ובחירת הבולים המתאימים מתוך המצאי שברשותם. עקרונות אלו היוו את העיקר גם במשימות האחרות שהוטלו על המשתתפים, כולל התרגיל המסכם בו הם נדרשו להכין תוכנית מלאה של אוסף בנושא ארץ ישראל, ולהכין שלושה דפי תצוגה שייצגו חלק מן הסעיפים שנכללו בתוכנית אותה הכינו.

אוניברסיטת בר-אילן
בית הספר לחינוך
היחידה להשתלמות ולהדרכה

השתלמות
הדרכה

"בול בשבילך!"

בול, בולים, ובולאות ככלי לחינוך לערכים

הרקע

בסוף חודש יולי האחרון התקיים במסגרת בית הספר לחינוך של אוניברסיטת בר אילן קורס קיץ למורים בנושא בולאות. הקורס נערך בהשתתפות השירות הבולאי, התאחדות בולאי ישראל, מוזיאון אלכסנדר לתולדות הדואר והבולאות ואוניברסיטת בר אילן.

קורס זה היה שונה מן ההשתלמויות שנערכו בעבר במסגרת השירות הבולאי ובמסגרת התאחדות בולאי ישראל, הן באורכו (שבעה ימים לעומת שלושה ימים בעבר) והן באכסניה האקדמית שארחה אותו. השתתפות בקורס זיכתה את המורים בגמול השתלמות של 56 שעות עם ציון.

הקורס נפתח ביום ראשון 20 ביולי והסתיים ביום שני 28 ביולי. מרבית ימי ההדרכה התקיימו באולם הכנסים של אוניברסיטת בר אילן, ובנוסף נערכו שני ימי סיור (ראה להלן).

מטרת הקורס

בעת הרכבת תוכנית הקורס הוגדרו מספר מטרות:

- הכשרת המשתתפים להשתמש בבולים בכיתה ככלי עזר לימודי, מקורי ומעניין.
- מאפשרת למסיימים לקיים חוגי בולאות שמופעלים בבתי ספר בשיתוף עם התאחדות בולאי ישראל.
- למסיימי ההשתלמות מוקנה הידע הנדרש ללוות תלמידים לבנות אוסף בולאי אישי לאורך זמן, תוך סיוע במחקרו של התלמיד בנושא האיסוף הספציפי שבחר. אוסף כזה יוכל

ד"ר יהושע מגר

מר ירון רצון

גב' שוש כהן

גב' רחל אמיתי

העיתונים הבולאיים הרבים היוצאים לאור ברחבי העולם. בנוסף הוצגו אתרי אינטרנט שונים הנגישים לכל המתעניין, והיכולים לשמש את התלמידים לצורך ביצוע עבודת החקר בעזרת בולים.

על מנת להכיר גם את הפן המסחרי של העיסוק בבולים ביקרו המשתתפים באחת מחנויות הבולים הקרובות למשרדי ההתאחדות. שם שמעו על השיקולים של סוחר הבולים ועל האפשרויות להשיג בולים עבור הילדים.

היום האחרון של הקורס הוקדש לפן המעשי של פתיחת חוג בולאות במסגרת בית הספר, ולדרך בה ניתן להיעזר בהתאחדות בולאי ישראל ובשירות הבולאי. שוש כהן הציגה בפני המשתתפים את נושא הבול האישי ואת הסיוע שניתן לקבל מן השירות הבולאי, טיבי יניב הציג את האופן בו ניתן להתקשר עם התאחדות בולאי ישראל על מנת לפתוח חוג בולאות, ולבסוף שמעו המשתתפים דברים מפי רחל אמיתי מורה המעבירה כיום הדרכה בולאית בהצלחה רבה.

את ההשתלמות חתם מנכ"ל השירות הבולאי שהסביר את מדיניות ההנפקה וענה על שאלות המשתתפים.

לסיכום

היה זה ניסיון ראשון לבנות קורס ייעודי ומרוכז עבור מורים, ובשיחת המשלב הביעו רוב המשתתפים את שביעות רצונם מן ההשתלמות. הכוונה היא לפתוח בשנה הבאה קורס דומה, וזאת לאחר התאמת התכנים ומרכיבי הקורס ללקחים שהופקו ועוד יופקו בעתיד.

הביקור במוזיאון ובמשרדי ההתאחדות

על מנת לספק למשתתפי הקורס תמונה רחבה ככל האפשר של הבולאות בישראל, הוקדשו יומיים מתוך הקורס לביקורים במוזיאון אלכסנדר לדואר ובולאות, ובמשרדי ההתאחדות בולאי ישראל.

במהלך הביקור במוזיאון קיבלו המשתתפים הסבר על המוצגים במקום מפי מנהלת המוזיאון, רחל בונפיל. תפקידה הקודם של רחל באגף ההדרכה של המוזיאון אפשר לה למקד את הסיוע באותם מרכיבים בהם יוכלו המורים לעשות שימוש בהדרכת תלמידים. צביקה אלוני הציג בפני המורים את אוסף אלכסנדר, תוך שהוא מרתק אותם בסיפורים מתולדות היישוב ומתאר את תולדות הדואר של ארץ ישראל.

בשעות אחר הצהריים זכו המשתתפים לשמוע את דבריהם של ד"ר יהושע מגר, ושל עו"ד אלי ובר, שפתחו בפניהם צוהר אל עולם הבולאות התחרותית ברמה הגבוהה. כוונת הרצאות אלו הייתה להציג בפני המורים את אותם היבטים של הבולאות שאספנים מתחילים אינם פוגשים בדרך כלל, אולם הם קובעים את העקרונות על פיהם מומלץ לחנך את הבולאי המתחיל כבר מצעדיו הראשונים בתחביב.

הביקור במשרדי ההתאחדות בתל אביב נוצל על מנת להכיר למשתתפי הקורס מספר מרכיבים החיוניים להתפתחותו של הבולאי. לילך גלעד הציגה בפני המורים את הספרייה הבולאית ואת הפרסומים הרבים הקיימים בה. הסבירה את הדרך בה יש להבין את המידע המופיע בקטלוגים הבינלאומיים ובקטלוגים הנושאים, והציגה חלק מן

גב' רחל בונפיל מדריכה במוזיאון

מר צבי אלוני מדריך באוסף אלכסנדר

התקיימה תחרות בין ההורים על מידת השליטה שלהם במלקט, והמנצח, זה שהצליח להכניס 20 בולים אל האלבוט במהירות הגדולה ביותר, זכה בפרס בולאי.

הילדים לימדו את ההורים כיצד למצוא את הפרטים הקטנים שבבול.

ולכולם הייתה הזדמנות לבלות יחד שעה קלה של עונג, לפתור חידות, ולסדר את הבולים באלבוט.

ההצלחה הגדולה לה זכה החוג בקרב הילדים יצר ביקוש לחוג המשך. סוכם עם מנהלת בית הספר, טלי דריקס, כי בשנת הלימודים תש"ע, יפתחו בבית הספר גבריאלי, בנוסף לשני חוגים רגילים, גם חוג מצוינות לממשיכים שילמדו כיצד להכין את אוספיהם לתצוגה תחרותית.

מסיבת סיום חוג בבית "ס" מודיעים" במושב נחלים

ביום 19 ביוני 2009 ביקרו נציגי ההתאחדות במסיבת הסיום של חוג הבולאות שהתקיים בבית הספר "מודיעים" במושב נחלים. בחוג, אותו הדריכה רחל קריל, השתתפו 18 ילדים. ארבע עשר ילדים הגישו עבודות גמר בנושאים מגוונים: חיות הבר של אוסטרליה, מדע, כלי נגינה, בעקבות הציונות, נופים, פרחים, צבא, אישים, משפחה, חגים, ובעלי חיים ימיים. חלק ממסיימי החוג ישתתפו בחוג המשך במסלול מצוינות מיוחד ובלווי ההתאחדות יהפכו אוספיהם לתצוגות תחרותיות תקינות.

מסיבת סיום חוג בבית "ס" גבריאלי" בתל אביב

ביום 23 ביוני 2009 נערכה בבית הספר "כרמל גבריאלי" בתל אביב מסיבת סיום של חוג הבולאות אותו הדריכה המורה רעות שמאי. למסיבת הסיום הוזמנו גם ההורים, ולתלמידים הייתה ההזדמנות להפגין את ידיעותיהם הבולאיות בפני ההורים.

יריד הבולים החודשי ממשיך להתקיים באופן סדיר בכל יום שלישי הראשון של החודש, והוא מושך אליו דרך קבע מבקרים רבים. בנוסף לסוחרים ולאספנים שהפכו את היריד למקום מפגש קבוע, ניתן למצוא ביריד מבקרים מזדמנים, בולאים ושאינם בולאים. מנהל השירות הבולאי, מר ירון רצון ביקר ביריד בחודש אוגוסט האחרון, התרשם מן הפעילות במקום, ושוחח עם המבקרים והסוחרים.

בכל חודש פוקדים את המקום אנשים שונים המבקשים לנצל את השירות הניתן במקום על ידי הסוחרים, ולברר את ערכו של האוסף אותו בנו כילדים, או קיבלו בירושה. בנוסף מגיעים ליריד גם ילדים מן החוגים הבולאיים השונים, המבקשים להעשיר את אוסף הבולים שברשותם.

בכל חודש מפעיל השירות הבולאי בשטח היריד עמדה בה מוטבעת חותמת מיוחדת. בחודש אוגוסט הוטבעה החותמת האחרונה בסדרת חגים ומועדים, ובחודש ספטמבר הוטבעה החותמת הראשונה שהוכנה כחלק מסדרה חדשה. המדובר בחותמות המציגות סצנות מן התנ"ך, כאשר כל חותמת מוקדשת לאחת הפרשות בתורה. החותמת הראשונה הוקדשה כמובן לפרשת בראשית, והציגה את גירוש אדם וחוה מגן העדן. החותמות הוכנו על ידי המעצב יגאל גבאי, והן מבוססות על יצירותיו של הצייר המפורסם גוסטב דורה.

"מצעד הפינגווינים" מפגש מציגים חברי איל"ת

ביום 9 ביולי 2009 התקיים במוזיאון אלכסנדר לתולדות הדואר והבולאות המפגש התקופתי של האגודה הישראלית לבולאות תמאטית. במסגרת מפגש זה הציג אליעזר שחר את האוסף שהרכיב בנושא פינגווינים. האוסף הוצג בעבר במסגרת תחרותית, ובעקבות ההערות שקיבל בנה אליעזר את האוסף מחדש והעמיד אותו לשיפוט ולהערות חברי האגודה.

הייתה זו חוויה של ממש להאזין לאליעזר כאשר הציג בפני המשתתפים את עולמם המגוון של הפינגווינים. מידת ההיכרות שלו עם אותם עופות מקורקעים, חלוקתם המדעית למינים, ועם אורח חייהם המיוחד, העשירה מאוד את ההרצאה. אליעזר גם טרח ופרט את הדרך בה בחר להציג עובדות אלו בתצוגה באמצעות הפריטים הבולאיים המתאימים. סביר כי אליעזר יצליח להמשיך וליישם את ההערות של המשתתפים, והתצוגה עתידה להגיע להישגים נאים בתערוכות בולים בעתיד.

יריד הבולים החודשי בדיזנגוף סנטר

כיום משמש הבניין ההיסטורי משכן לאירועי תרבות ויקרתיים, ביניהם טקס השקת בול ברק יוסלביץ.

בוארשה, באולם הטקסים של ארמון המלכים. משמאל: יעל קוסקס, מנהלת מדור חו"ל בשרות הבולאי הישראלי; מנהל השרות הבולאי, מר ירון רצון; מנכ"ל דואר ישראל, מר אבי הוכמן; ונציגי דואר פולין.

אריה לין

תודה על תרומת בולים לנוער

- למארק שחר, מחולון
- ליהושע מגר, מראש פינה
- ליוסי גרוסמן, לזכרו של משה גרוסמן ז"ל
- לריזי יצחק, מרעננה
- לרלי סביר, מתל-אביב
- ליואב קציר, משדה נחמיה
- לד'אק גבור, מתל-אביב
- לאיציק ברק, מראשל"צ
- ליוסי קיבלוביץ, מבאר-שבע
- לפאול שורץ, מבאר-שבע
- למידן ראובן, מכפר-סבא
- למירי ליכטנשטיין, מרמת-גן
- לשכטמן רד, מרחובות
- לאליק סדובסקי, מרעננה
- לעליזה זיו, מחיפה
- לדוד גרוסר לזכרו של ברנרדו גרוסר ז"ל
- ללביא בלאו, מתל-אביב
- לממו בנימין, מאור-עקיבא
- ליונטר יהודית, לזכרו של אברמזון אהרון ז"ל
- לאהוד קויטנר, לזכרו של שמעון קויטנר ז"ל
- לפנינה גרי, מקרית ביאליק
- לג'קי טרמר, מחיפה
- למוטי קרמנר, מחיפה

תודה על תרומת ספרים לספרייה

- ל-ד'אק גבור, מתל-אביב

**טקסים חופפים
בהופעת בול ברק יוסלביץ**

גיליונית הזיכרון המשותפת ישראל - פולין, שהופיעה במקביל בשתי המדינות, הייתה עילה לשני טקסים צבעוניים ומרשימים בשתי המדינות. הגיליונית הופיעה ביום 24 באפריל 2009, וימים אחדים אחרי ההופעה קיימו שתי רשויות הדואר, ישראל ופולין, טקסים מיוחדים.

ביום 3 במאי התקיים הטקס הישראלי בבניין ההיסטורי של משטרת לטרון. במתחם זה מרוכזים למעלה מ-200 טנקים וכלי רכב קרביים ומשוריינים אחרים, כולל רכב שלל. הבניין משמש כמוזיאון גיסות השריון, ומשום שגיליונית הזיכרון הוקדשה לאיש צבא, גיבור יהודי בצבא הפולני, לא היה מקום מתאים יותר מהמתחם הצבאי בלטרון.

נציגי שתי המדינות פולין-ישראל, מימין - נציג צה"ל, אל"מ דן חפץ; מנהלת המכון הפולני, ד"ר אליזבט פריסטר; מנכ"ל דואר פולין, אנדז' פולקובסקי; סגן שר התשתיות של פולין, מצ'יינקובסקי; שגרירת פולין בישראל, הגב' אגנישקה מ. מישבסקה; מנכ"ל דואר ישראל, מר אבי הוכמן; יו"ר לשכת המסחר ישראל-פולין, מר הנריק לוינסקי; יו"ר עמותת "יד לטרון", אלוף מ' חיים ארז; מנהל השרות הבולאי, מר ירון רצון; יו"ר אגודת הידידות ישראל-פולין, דר' אילונה קוזין.

הפולנים בחרו לצורך קיום הטקס במקום יקרתי ונדוד בהיסטוריה הפולנית. המדובר באתר ששמו "זמק קרולבסקי" Zamek Krulowski שהוא הארמון המלכותי לשעבר של פולין, ואשר שימש משכנם של הנסיכים מהמאה ה-16, ולאחר מכן כבית הפרלמנט ומשכנו של הנשיא.

מאוצרות "אוסף אלכסנדר"

במוזיאון אלכסנדר לתולדות הדואר והבולאות - מוזיאון ארץ ישראל רמת אביב

מכתבים מן הרכבת

מדגם מן הפריטים הבולאיים מאוסף אלכסנדר שהוצגו בתערוכה "רכבת האמונה"

מאת: צבי אלוני

הרקע

בהמשך לתערוכה "רכבת האמונה - 100 שנה לרכבת החיג'אזית", אשר מוצגת במוזיאון אלכסנדר לתולדות הדואר והבולאות שבמוזיאון ארץ ישראל ברמת אביב, ברצוננו להביא בפני הקוראים מעט מהפריטים הבולאיים מאוספו של צבי אלכסנדר הנכללים בתערוכה זו.

הרכבת החיג'אזית נבנתה מלכתחילה בכדי להעביר עולי רגל מוסלמים מדמשק למכה למצוות החאג'. זו הייתה המטרה העיקרית המוצהרת לביצוע הפרויקט, אך ברקע עמדו שאיפות האימפריה העות'מאנית לשליטה טובה יותר וקווי אספקה נוחים יותר לאזורים הרחוקים יותר של האימפריה.

לראשונה הועלה רעיון ההקמה בשנת 1864 בתקופת הפיתוח הגדול של רכבות בעולם, תקופה הידועה בכינויה "The Railway Mania", אך רק 40 שנה מאוחר יותר, בשנת 1908 הפכה הרכבת לעובדה מוגמרת.

מראה כללי של תחנת הרכבת בדמשק 1900

הבניה של הרכבת החיג'אזית החלה בטקס רשמי שנערך בדמשק ביום 1 בספטמבר 1900. השולטאן עבדול חמיד השני החליט להשתמש בשרותיו של המהנדס הגרמני הינריך אוגוסט מייסנר לצורך תכנון וביצוע פרויקט ענק זה. שתיים מהחלטותיו של מייסנר היו בעלות חשיבות להמשך: ההחלטה לבנות מסילה צרה ברוחב של 105 ס"מ בלבד, וההחלטה שחיפה ולא בירות או עכו, תשמש כנמל הבית העיקרי של האספקה לצורכי הרכבת. חיפה, שהייתה עד אז כפר קטן לחוף הים חייבת למייסנר את התפתחותה העתידית כעיר הראשית של צפון ארץ ישראל.

עולי רגל מוסלמים ממתנים ליד פסי הרכבת החיג'אזית

תחנת הרכבת של חיפה 1905

התכנון והבניה של הרכבת החיג'אזית הציבו אתגר גדול מבחינה הנדסית וכלכלית כאחד. נדרש תקציב של 16 מיליון דולר, והמדובר בדולרים של ראשית המאה העשרים, אשר ערכם היה גדול פי כמה מערכם כיום.

תרומות הגיעו מהשולטאן הטורקי עבדול חמיד השני, מהכדיב של מצרים, מהשח הפרסי ועוד. תורמים אחרים, או כאלה שהותרמו בעל כורחם, היו עובדי הממשל הטורקי, חילי הצבא הטורקי ואחרים, שהיו סמוכים על שולחנה של האימפריה העות'מאנית. כמו כן גויסו תרומות גם בעזרת מכירת תוארי אצולה של פשה או ביי, לאלה מבין האזרחים שהיה באפשרותם לקנות כבוד מהיר ומידי.

בה מאפשרת הרכבת לעלות לרגל למכה, פרחו העסקים ובשנת 1914 העבירה הרכבת 300 אלף עולי רגל ונוסעים. לא רק עולי רגל השתמשו בשרותי הרכבת, אלא גם הצבא הטורקי החל להשתמש בה כאמצעי השינוע העיקרי שלו להעברת כוחות ואספקה.

מסילת הרכבת החיג'אזית ניזוקה קשה בזמן מלחמת העולם הראשונה, בעיקר ע"י כוחותיו של לורנס איש ערב והמרד הערבי שיזם.

פעילות הדואר בתוואי הרכבת

רכבות נשאו דואר ברחבי האימפריה העות'מאנית מאז החלו לפעול הרכבות הראשונות. בתקופות מסוימות הנהיג הדואר הטורקי תעריפים מיוחדים ומופחתים לדואר הנשלח בין ערים או מקומות המקושרים במסילת ברזל, והשווה את התעריפים לאלו הנהוגים לאורך החופים (littoral rate). בתי דואר ניחים נפתחו בתחנות הרכבת, ודואר נע הוקם על הרכבת. מפי נוסעים בני הזמן אנו למדים שקרון מיוחד שימש בחלקו האחד לאכסון מזוודות הנוסעים ובחלקו האחר הותקן תא מיוחד אשר שימש כמשרד דואר לכל דבר ועניין, ובו פקיד מצויד בחותמת וציוד דואר אחר. חותמות דואר מיוחדות ידועות גם מהתחנות של הרכבת וגם מקרונות הדואר ששימשו כדואר נע.

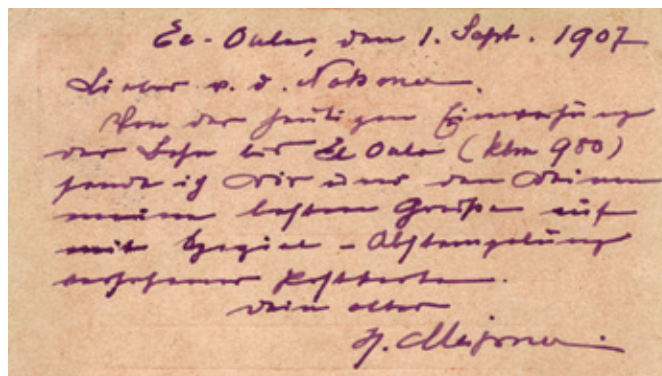
הנחת מסילת ברזל לאורך 1400 ק"מ, אשר חלקים ממנה הונחו באזורים צחיחים בצורה קיצונית, בין דמשק למדינה, וסעיף מדרעה (הגולן הסורי היום) לחיפה, נעשתה בזמן שיא של 8 שנים. נסיעת הבכורה החגיגית בין חיפה לדמשק נערכה ביום 15 לאוקטובר 1905, יום הולדתו של השולטן עבדול חמיד השני. החלק הארץ ישראלי של הרכבת החיג'אזית, בין דרעה וחיפה, אשר עבר דרך צמח, עמק יזרעאל ועפולה לחיפה נקרא מאוחר יותר בשם "רכבת העמק".

תחנת הרכבת של דרעה

היות והרכבת הייתה באותה תקופה כלי התחבורה העיקרי, נבנתה רוב ההתיישבות היהודית, אשר נוסדה בתחילת המאה העשרים, לאורך תוואי המסילה. לרכבת החיג'אזית הייתה חשיבות כלכלית וחברתית רבה על הפיתוח של האזור כולו.

ההקמה, התחזוקה והשמירה של הרכבת החיג'אזית הציבו קשיים עצומים בפני האימפריה העות'מאנית. מרב העבודה נעשתה על ידי כ-5000 חיילים טורקים. הנחת מסילת ברזל דרך המדבריות של האזור התבררה כמשימה קשה מאד. פרט למכשולים גיאוגרפיים קשים, נתקלו הסוללים בחולות נודדים מחד גיסא וסלעי גרניט קשים מאידך גיסא. באזור המדברי היו חסרים מים לשתייה ולמילוי הקטרים, אך לפעמים נתקלו הסוללים בשיטפונות עזים האופייניים לאזור אשר סחפו עימם גשרים ותוואי מסילה וגרמו נזקים גדולים. התקפות תדירות של שבטים בדואים נודדים ומפעילי שירות זועמים (אשר פרנסתם נגזלה ע"י הרכבת) סיכנו את המסע למדינה.

גלויה טורקית בערך של 20 פארה נשלחה מאל-עולה לקלן גרמניה, מוחתמת בחותמת זיכרון מיוחדת "סניף הדואר בתחנת הרכבת אל-עולה אוגוסט 1907". הגלויה ממוענת למשרד העורך הראשי של העיתון "קלן ציטונג", ובה נכתב: "מיום חנוכת מסילת הרכבת באל-עולה (הק"מ ה-980) שולח אני ברכות על גבי גלויה זו המוחתמת בחותמת המיוחדת" על החתום חברך מנוער מייסנר.

גשר ג'יסין על תוואי המסילה בין עמן למעטן בעבר הירדן 1903

הרכבת נחנכה רשמית ביום 1 בספטמבר 1908, ובשנת 1912 היא הובילה כ-30,000 עולי רגל בשנה. עם התפשטות המידע על הקלות

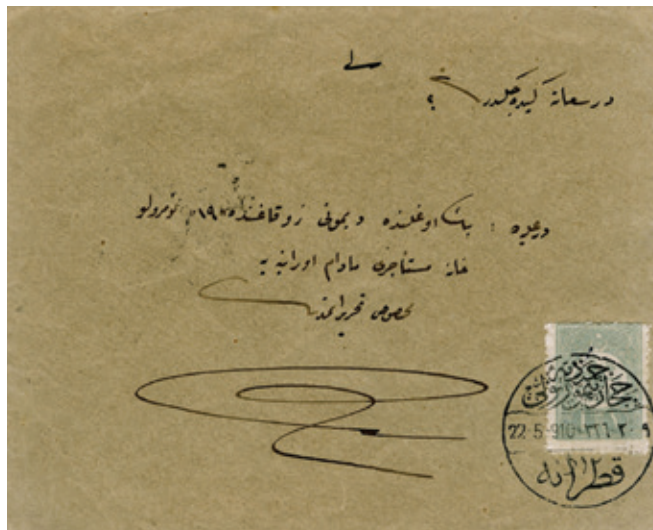

גלויה טורקית בערך של 20 פארה נשלחה מדמשק ליפו, הועברה על ידי הרכבת החיג'אזית שנסעה בין דמשק וחמה ביום 8 ליוני 1906 מוחתמת בחותמת "דואר רכבת דמשק-חמה".

גלויה טורקית בערך של 20 פארה נשלחה מקיבוץ דגניה ליפו, הועברה על ידי הרכבת החיג'אזית שנסעה בין דמשק וחיפה ביום 10 לספטמבר 1914 מוחתמת בחותמת "דמשק-חיפה 1". הגלויה נכתבה ע"י יוסף בוסל אחד ממקימי דגניה וממוענת לד"ר רופין ביפו.

גלויה נוף מבוילת בבול טורקי של 5 פארה לתשלום התעריף של דברי דפוס לאורך המסילה מדמשק לחיפה, מוחתמת בחותמת "הרכבת החמידית החיג'אזית - קאדם-א-שריף" (דמשק) ביום 15 לנובמבר 1907 וחותמת הגעה "הרכבת החמידית החיג'אזית - חיפה".

מכתב מבויל בבול טורקי של 1 פיאסטר שנשלח מקאטארנה לאיסטנבול מחתם בחותמת "הרכבת החמידית החיג'אזית - קאטארנה" בתאריך 22 במאי 1910.

מראה כללי של חמה 1898

דינו של "הבול שלי"

לאחרונה נפוצו פרסומים סנסציוניים רבים המכריזים על הנפקות נדירות לכאורה, והמטעים את הבולאים התמימים. אני מניח שרוב הבולאים יודעים להבחין בין בול דואר בהנפקה כללית לציבור הרחב, לבין הנפקות הנפוצות לאחרונה במסגרת "הבול שלי". האחרון "כשר" כמובן דארית, אולם הוא מונפק בהזמנה פרטית וביוזמה אישית.

למי שלא מוכרת התופעה נבהיר כאן:

בהרבה משרדי דואר בעולם, המבקשים גיוון בהנפקות הבולים שלהם ובעיקר הכנסה נוספת לקופת הדואר, נוהגים להדפיס בולים פרטיים, כלומר בהזמנה פרטית בנושא אישי, אבל עם ערך כספי רשמי ומוכר ע"י המדינה. בישראל קיימת השיטה, אבל בהסתייגות שהתמונה המתפרסמת בבול תופיע בצורת שובל ולא במסגרת הבול עצמו (בשנה הראשונה של המיזם, במסגרת תערוכת הבולים תלאבול 2004, מותר היה לפרסם תמונה מבוקשת בתוך הבול עצמו).

יש מדינות שם מותר להזמין תמונה המשובצת בבול עצמו, דבר שמקשה לזהות ולהבחין בין "בול שלי" לבין בול דואר רגיל. כיוון שכך, נמצאו אנשים שהזמינו להם בולים פרטיים כאלה עם אובייקט אטרקטיבי ומסחרי, כמו למשל "יודאיקה". הם מדגישים כמובן שזה בול דואר אמיתי, דבר שהוא נכון, אך מעלימים את העובדה שהמדובר בבול בהגדרת "הבול שלי". פרט קטן זה משנה את ההכרה הממסדית לבולים אלה וקובע שהמדובר אמנם בבולים רשמיים, אך בהסתייגות...

עד כמה שידוע לנו, איש לא פוסל בול כזה אפילו בתערוכה ממסדית רשמית, אבל ההתייחסות אליו איננה כאל בול נדיר, המצוי אצל מעטים, אלא כבול מודרני רגיל ולא יותר מזה.

לאחרונה שמענו על כמה בולים כאלה, כשהמפרסמים אותם מתהדרים ב"נדירותם", ודורשים בהתאם לכך סכומים גבוהים המגיעים לעיתים למאות דולרים.

ובכן, "שלא יעבדו עליכם". בול סרביה החדש עם מנורת ישראל, מהמוזיאון היהודי הקיים שם, ובולי אוסטריה מתחום היודאיקה, שאחד מהם מראה את גברת אדלה בלוך היהודייה, כפי שצוירה בידי הצייר הלא יהודי גוסטב קלימט, הם "בול אישי". אכן, שלא תטעה אתכם המהדורה הקטנה של הבולים האלה והמחיר הגבוה המבוקש עבורם.

מאת: אריה לין

CODEX VATICANUS החשוב בתרגומי התנ"ך

פריט בולאי מרשים ומעניין, המהווה תרומה חשובה לאספני תנ"ך בבולים, הופיע לאחרונה בדואר הוותיקן, שמשפק לנו מדי פעם בולי יודאיקה ותנ"ך במיוחד. הפעם הופיעו שלושה בולים ששלושתם קשורים בתנ"ך.

"קודקס ותיקנוס" מהווה את אחת הגרסאות העתיקות של תרגום השבעים הידוע, הלא הוא ה-Septuaginta. זהו התרגום הראשון של התנ"ך, שנעשה בשלהי המאה השנייה לפני הספירה, והחוקרים סבורים שהוא נעשה בידי יהודים, עבור יהודי אלכסנדריה, שבאותם הימים שפתם הייתה יוונית.

האגדה שגרסותיה מופיעות במקורות שונים לרבות התלמוד, מספרת על שבעים ושניים זקנים יהודים שהוזמנו לאלכסנדריה שבמצרים ע"י המלך תלמי השני, שמלך בשנת 285 לפה"ס, במטרה לתרגם את התורה עבור הספרייה הגדולה שבאלכסנדריה. תלמי, שחשש כי היהודים יסתירו ממנו את הסודות המצויים בתורה, מיקם על פי המסופר את המתרגמים ב-72 חדרים, על מנת שיוכל להשוות בין הנוסחים השונים של התרגום. אבל באגדות יש תמיד ניסים, והזקנים תרגמו את התורה בזהות מוחלטת זה לזה (פרט למקרים בודדים).

תרגום השבעים עבר עריכה במשך השנים ויש גרסאות שונות ותרגומים שונים, אך לדעת החוקרים כתב היד השלם והטוב ביותר, המיוחס למאה הרביעית, נמצא בוותיקן (מכאן שמו "קודקס ותיקנוס").

כאמור, במקור תורגמו רק ספרי התורה, אולם במשך הזמן נוספו כל ספרי התנ"ך. בסך הכול יש הרבה אי התאמות בין נוסח המסורה לנוסח תרגום השבעים.

את הבולאים מעניינת בעיקר העובדה ש "קודקס ותיקנוס" הוא גרסה אחת (אומרים החשובה ביותר) של תרגום השבעים. קטע התרגום, בצורת ספר פתוח, כשלידו כריכת ספר CODEX VATICANUS כפי שהוא מצוי בספרייה של הוותיקן מופיע עתה בבולי דואר הוותיקן. ההנפקה כוללת שלושה בולים, השניים הנוספים מראים את המכון

למחקר התנ"ך Pontificio Instituto Biblico ובניין הספרייה La Bibliotheca Apostolica.

מיקלוס רדנוטי – משורר הונגרי

ביום 5 במאי 2009 הקדיש הדואר ההונגרי בול זיכרון למשורר מיקלוס רדנוטי. בבול מופיע דיוקנו של המשורר על רקע שיריו.

המשורר ההונגרי מיקלוס רדנוטי, במקור גלאטר, הוא יהודי מומר, מתבולל, יליד בודפשט בתקופת אוסטרו-הונגריה, שעל אף התנצרותו הוצא להורג בתקופת השואה.

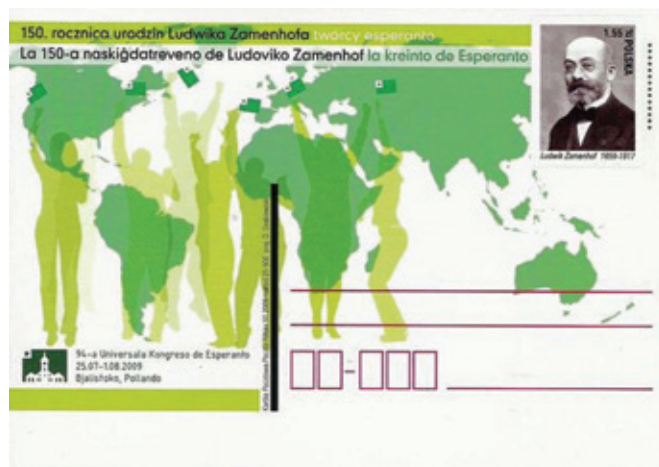
כבר אמרו חז"ל ש"יהודי, אף על פי שחטא, יהודי הוא", ואכן רדנוטי הוא כזה. הוא נולד במשפחה מתבוללת בבודפשט ביום 5 במאי 1909, והיה לאחד מגדולי המשוררים ההונגרים במאה ה-20. בשיריו כתב על הטראומה שהייתה לו במות אימו ואחיו התאום בלידה.

רדנוטי ביטא בשיריו את אהבתו למולדתו הונגריה, אבל זה לא עזר לו בימי המלחמה. גם התנצרותו בשנת 1943 לא עזרה לשפר את יחס ההונגרים הלאומנים למשוררם האהוב.

רדנוטי חש בידוד ויחס עוין, כבר שנים לפני הירצחו בבטליון יהודים מגויסים ששרתו בצבא ההונגרי בחזית אוקראינה, ובודדו מכיוון שהיו יהודים. הוא צעד במסגרת יחידה של 3200 יהודים אל תוככי הונגריה בעקבות התקדמותו של טיטוס בסרביה, הוכה בידי לאומניים, ובתום כשבועיים נורה למות ונקבר בקבר המונים בכפר ABDA בצפון הונגריה.

זמנהוף חדש – בפולין

פולין, ארץ הולדתו של אבי שפת האספרנטו ד"ר אליעזר (לודביק) זמנהוף (1859-1917), הנציחה בעבר את הרופא היהודי-פולני פעמים אחדות בחותמות דואר ובול זיכרון מיוחד. הפעם נוספה לנו גלית זיכרון חגיגית, שתתקבל בסיפוק רב ע"י אספני יודאיקה ואספרנטו.

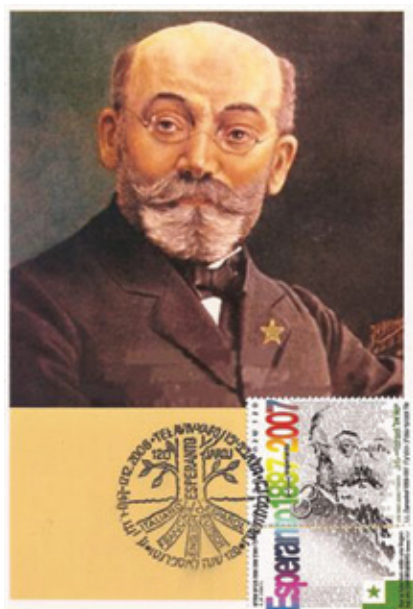
כוונתו של זמנהוף, רופא במקצועו ובלשן חובב, הייתה ליצור שפה ניטראלית שתקרב את לבבות בני האדם דוברי שפות שונות. בימיו של זמנהוף חיו בעיר הולדתו ביאלסטוק בני לאומים שונים (פולנים, רוסים, גרמנים, ליטאים ואפילו טאטארים), אולם רוב התושבים (כ-70 אחוזים) היו יהודים דוברי יידיש. זמנהוף היה עד לסכסוכים האתניים, והעריך שהשנאה בין העמים נובעת מהעדר שפה מקשרת ומגשרת בין העמים.

בהיותו תלמיד הגימנסיה בוארשה הגה את הרעיון של שפה חדשה, שתהיה מבוססת על שפות דומיננטיות קיימות, אבל שהדקדוק שלה יהיה קל. בשנת 1878 השלים את הרעיון בצורת ספר לימוד האספרנטו, Lingwe Universale. הספר המושלם ללימוד השפה הופיע בשנת 1887, כשהוא חתום ע"י ד"ר אספרנטו (תקווה), ומכאן שמה של השפה. מאז נפוצה השפה בכל העולם, אבל בניגוד לתקוות הממציא לא הפכה לשפה משותפת לכל העמים.

את הד"ר אספרנטו מכבדים בקונגרסים מיוחדים, ברחובות על שמו וכאמור בבולי דואר, אבל השפה של ד"ר זמנהוף נשארה בגבולות התחביב בלבד.

לפי שעה הדואר הפולני הוא הראשון שציין מלאות 150 שנה להולדתו של זמנהוף. בעירו ביאליסטק התקיים קונגרס עולמי של דוברי אספרנטו ונפתח סניף דואר מיוחד.

בישראל הופיע לפני כמה שנים בול זמנהוף מיוחד, ובסניף הדואר ברח' זמנהוף קיימת גם תווית מס'ד עם השם זמנהוף.

האם יונה נביא, מיסיונר או אי?

תיאור של מסע מחקר בעקבות מקור שמו של יישוב אחד בשוויץ

מאת: פרופ' אברהם בלום

כדי לקבל מידע על מקור השם Iona, זכיתי לתשובה: "כומר קתולי מאירלנד ייסד את המקום וקרא לו על שם אי שלידי אירלנד". מי היה הכומר ומדוע קרא לכפר על שם אי? בבדיקה מעמיקה יותר מצאתי שיונה במינסוטה הוקמה בשנת 1878 על ידי הכומר Martin McDonnell. אבל איפה הקשר ליונה?

התמונה התבהרה כאשר מצאתי שבסוף המאה ה-19 התקיימו ב-Iona שתי מערכות חינוך, ציבורית וקתולית. האחרונה פעלה תחת השם Saint Columba. סינט קולומבה נולד בשנת 521 כבן אצולה אירי וקיבל את השם Criumhthann, שפירושו שועל. הוא למד בסמינר של מנזר Clonard, שהיה אז מפורסם הודות ללימודי התיאולוגיה הנוצרית ולימודי הלטינית. חבריו בסמינר נתנו לו מסיבה לא ידועה את השם Colm Cille (יונת הכנסייה – בגאלית העתיקה) Columba IX (יונה בלטינית).

קולומבה התקוטט עם נזיר אחר על ספר קדוש שהעתיק, והריב הפך לקרב שבו מתו אנשים רבים. כדי למנוע גירוש מהכנסייה, קולומבה יצא לגלות והבטיח לנצח לא-מאמינים, לפחות כמספר האנשים שמתו בגללו בקרב. הוא הגיע בשנת 563 לאי Ioua (שפירושו "אי" בגאלית עתיקה).

אי זה נמצא בהברידיים הסקוטיים. קולומבה ייסד שם מנזר מפורסם, שבו הכשירו דורות של מיסיונרים. מקובל לחשוב שהשם המודרני של האי Iona מהווה שיבוש של השם Ioua.

בקולג' טריניטי שבדבלין שמו "הספר מקלס" (Book of Kells), כתב יד מאויר להפליא של "הברית החדשה" בלטינית. מקור הספר ממנזר קולומבה. הספר נחשב כאחד מאוצרות האמנות הגדולים ביותר בעולם. בספר תמונה של קדוש ועל זרועו כתוב Jonas – שמו של יונה בלטינית.

המעגל נסגר

נחזור ל-Iona בשוויץ. ידוע שנזירים איריים היו מעורבים בהקמת המנזר המפורסם בסנט גלן. העיירה Jona שייכת לאותו קנטון, וללא ספק קיבלו הנהר והעיירה את שמם מהמיסיונרים האירים שרצו לכבד את ראש המנזר ביונה הסקוטית. לא מן הנמנע שמקורם של בוגרי הסמינר ביונה "המקורי". גם לכומר McDonnell, שייסד את Iona במינסוטה, היו שורשים אירים-סקוטיים, וגם הוא רצה להנציח את שמו של הפטרון השמימי שלו, קולומבה הקדוש.

האם החיפוש שלי הופך את המקומות ואת בתי הדואר שלהם ל"תנכיים"? בספק רב. אבל בכל אופן, למדתי במהלך החיפוש לא מעט.

תחילת המסע

באפריל 1963 שלח לי מכר שוויצרי גלית נוף מן היישוב יונה (Jona) שבקנטון סנט גלן. כיוון שהתעניינתי בחותמות ממקומות "תנכיים", ביקשתי לבדוק אם קיים קשר בין העיירה השוויצרית ויונה הנביא.

כתבתי למנהל הדואר של יונה, והוא ענה שהמקום קיבל את שמו מנחל בשם יונה העובר בעיר. התעקשתי: מי היו האנשים שנתנו לנחל את שמו? בעיריית יונה חשבו שאלה היו מיסיונרים שבאו מאירלנד.

מחפשים רמזים ביישובי "יונה" אחרים

ברשימת בתי הדואר של ארצות הברית מצאתי שלושה יישובים בשם יונה. התעניינתי מדוע וכיצד קיבלו את השם יונה, והתברר שלכל אחד מהם סיפור שונה ומרתק.

בתחילת שנות השמונים של המאה ה-19 חיפשו אנשי Water Valley שבטקסס שם חדש ליישוב ולבית דואר שלהם. כל השמות שעלו בדיון לא זכו להתקבל על דעת הנהלת הדואר בווישינגטון.

במהלך פגישה שקיימו התושבים בשנת 1884 אמר מישהו "This must be a Jonah", כלומר: זה דיון שמביא מזל ביש. (כמו שעלייתו של יונה על סיפון האוניה הביאה לסערה). כך עלתה ההצעה לקרוא למקום Jonah. ההצעה התקבלה, ומאז נקרא גם הכפר Jonah.

אם המקרה של יונה בטקסס עוד היה קשור בעקיפין בסיפור על יונה הנביא, תולדות שם היישוב Jonas Ridge שבקרוליינה הצפונית עוד יותר יוצא דופן.

בחורף אחד, אדם בשם Jonas הוביל את הדואר ממקום אחד לשני. בזמן שהיה על הרכס (ridge באנגלית) הוא נקלע לסערה וקפא למוות (או, לפי גרסה אחרת, נאכל על ידי דב). גופתו התגלתה רק אחרי הפשרת השלגים, ולכפר שקם על אותו רכס קראו על שמו Jonas Ridge.

כאשר פניתי למנהל הדואר של Iona במינסוטה, היום כפר של פחות מ-160 נפשות,

תוצאות המכירה של בולי תל אביב

המכירה ה-33 של חברת "בולי תל אביב" (י. צחור) בע"מ התקיימה ביום 8 ביולי. לדברי מנהל המכירה מר יעקב צחור, המשבר הכלכלי לא הורגש כלל ומרבית הפריטים נמכרו, חלקם במחירי שיא. הפריט היוקרתי מהאוסף של יעקב שבתאי, צמדת גלופה של 3 מיל דואר עברי 1948 בניקוב 10:10, בעלת המספר הסיידורי הנמוך ביותר הידוע (008) נמכרה במחיר של \$ 22,800 (כולל עמלות).

תחרות חריפה הייתה גם על בולי המנדט הנדירים. כך הגיע בול של 10 פיאסטרים מהוצאת ירושלים והדפסה שנייה עם Z error למחיר שיא של \$ 7100. צמדת פינה של בול נוף 90 מיל נמכרה ב-\$ 500. העיתון המקורי מ-1898 ובו מכתבו של אמיל זולא בעד דרייפוס "אני מאשים" "J'accuse" העביר ידיים ב-\$ 2200, והמדליה של גרציה מנדס (גרציה נשיא) נמכרה ב-\$ 2500.

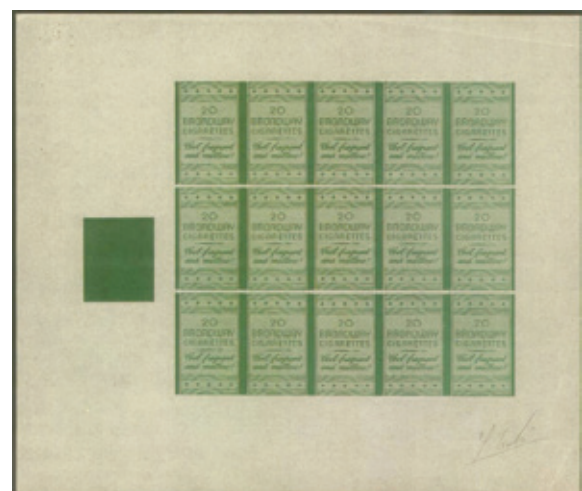

אוסף שלם של הבולים מן המניין בגליונות שלמים, 1960-1998 פורק ללוטים על פי הסדרות ונמכר רובו ככולו, כאשר חלק מהנושאים קיבלו מחירים גבוהים במיוחד: בולי ערים 1965/67 - \$ 2600, בולי מזלות 1960/61 - \$ 2000 ועוד.

ביקוש רב היה למעטפות מנהלת העם. מכתב רשום מכפר יהושע נמכר ב-\$ 3100. בנוסף כללה המכירה ווריאציות דואר עברי וישראל, אוספים של בולי חו"ל, שטרות ומטבעות מתקופת המנדט וישראל ודואר מהקונגרסים הציוניים.

מאותו אוסף, שזכה בשלוש מדליות זהב גדולות בין לאומיות, נמכר גם גיליון ה-"Broadway" ב-\$ 11,700, וניסיון הדפוס "יהודה" ב-\$ 6,000. סט צמדות גלופה של הערכים הגבוהים 250, 500 ו-1000 מיל, כולם לא מנוקבים השיג מחיר של 10.500 \$ ומעטפה מבוילת בבול 1000 מיל דאר עברי ובולים נוספים מצאה בית חדש במחיר של \$ 3700.

תהליך האריזציה

פרק עצוב בתולדות יהודי גרמניה

תיעוד בולאי לתהליך העברת ההון היהודי לידי ה"ארים" בגרמניה הנאצית

מאת: אריה לינדנבאום

מבוא

היהודים ובמידה רבה גם "לא אריים" אחרים, לבעלי הדם הארי, הלא הם הגרמנים הטהורים שהם ואבות אבותיהם היו גרמנים. הפעולה נעשתה בשני שלבים:

בשלב ראשון, בתקופה שעד שנת 1938 דאגו הנאצים "לשכנע" את בעלי העסקים היהודים להעביר את עסקיהם לידיים אריות "מרצון" כביכול, אבל כמוכן ברמת מחירים נמוכה.

בשלב השני, שהתחיל בשנת 1938, כפו על היהודים להעביר כל רכושם לגרמנים "אריים". היהודים בעלי העסקים נותרו חסרי כל, שכן הוטל פיקוח, במתכוון, על המחירים ושווי הנכסים, כך שהיהודים היו חייבים למכור את נכסיהם בכל מחיר שהוצע להם.

השיטה פעלה בהצלחה מוחלטת לא רק בגרמניה, כי אם גם בשטחי הכיבוש החדשים. בפולין, למשל, בה קיבלה גרמניה על פי הסכם ריבנטרופ - מולוטוב כ-60 אחוז משטח המדינה הכבושה, יישבו הנאצים לאחר ה"אריזציה" של המקום כמיליון גרמנים. בתום המלחמה גורשו תושבים אלו ככלבים, לגרמניה גופה, ובשטחים שהתפנו יושבו פליטי פולין שברחו לרוסיה.

התיעוד הבולאי

הרבה מן העסקים היהודיים הגדולים בגרמניה נהגו להשתמש בשירותי הדואר המודרניים שהיו נהוגים אז במדינה. כך נשאר לנו שרידים לתקופה העכורה והטראגית של האריזציה.

בבתי עסק רבים נהגו להשתמש בחותמות ביול במכונה. החותמות האלה היוו פרסומת ותעמולה מצוינת, ומספר רב של בעלי עסק יהודים השתמשו בשיטת פרסומת זו. אנו מוצאים חותמות בנוסח "שתו יין קמפינסקי", או כל בו "הרמן-טיץ", הנודע. לחברת "שוקן" (הוצאה לאור) הייתה חותמת מכונה משלה, כך גם לרשת חנויות "וורטהיים", או מפעלי פוספט "הויירמן".

בכל מקרה של העברת חנות, ביח"ר, או מוסד שהייתה נהוגה בו מכונת החתמה, ובחותמת שולבה פרסומת לשם הבעלים היהודי, הוחלפה החותמת ושונה הנוסח.

מגן דוד שנעלם

בתקופה הראשונה של האריזציה, העסקים היו עדיין בידיים יהודיות, אבל הטרור כבר שלט והיהודים חיו בפחד מתמיד וניסו להסתיר מוצאם היהודי והשתייכותם לקהילה היהודית בגרמניה. את המצב בתקופה זו ממחישה חותמת הביול של חברת הויירמן (פוספטים).

לא חסרים בתולדות העמים פרקים עגומים ליהודים, אבל תקופת הנאצים בגרמניה היא הפרק הנורא ביותר בתולדות עם ישראל באירופה ובעולם כולו. השואה הנוראה, שבה נרצח חלק גדול של העם היהודי, החלה כידוע בהטלת גזרות כלכליות כבר עם עלייתו של היטלר לשלטון בגרמניה.

רק מי שאינו בקי דיו בהיסטוריה של הנאצים, רואה את שנת 1939, פרוץ המלחמה וכיבוש פולין, כראשיתה של השואה הנוראה שפקדה את עם ישראל. כאמור, הכול התחיל עם עלייתה של המפלגה הנאצית לשלטון ועצם היווסדה שנים אחדות לפני שהיטלר נבחר לקנצלר גרמניה.

הנאצים משתלטים על גרמניה

חשוב לציין שכדי לבנות את הרייך השלישי ברוחו של היטלר, וכדי שהנאצים יוכלו להשתלט על מוסדות המדינה ולהשליט את רוח הנאציזם, היה צורך לשקם בראש וראשונה את כלכלת גרמניה, ולטהר את המנגנון הממשלתי מגורמים "עוינים".

לקידום מטרת אלה היה צריך לרכוש את ליבם של הגרמנים והדרך הקלה ביותר לעשות זאת, הייתה בפעולות דוגמת העברת רכוש ועסקים לכלילים לידיים גרמניות אריות. פעולה זו נודעה בשם "אריזציה".

בשנת 1933 חוקק בגרמניה החוק לשיקום שרות המדינה המקצועי, שהוציא את כל האזרחים שאינם ממוצא "ארי" (בעלי דם גרמני בעורקיהם) מן השרות הציבורי והממשלתי במדינה. במסגרתו של חוק זה פוטרו בגרמניה כל פקידי הממשל, שנראו לנאצים כמאיימים על התרבות הארית ובעיקר על הגזע הארי הטהור(!). בתקופה זו הוצאו רבים לגמלאות, או הוגלו למחנות ריכוז שהוקמו מיד עם עלייתו של היטלר לשלטון. תקופה זו מתועדת בדברי הדואר הרבים שנשלחו מהמחנות, דוגמת דכאו, אורנינבורג ואחרים, שפעלו כבר בראשיתו של ממשל ה-NSDAP (נאציונאל סוציאליסטישה דויצ'ה ארבייט פארטאי - מפלגת העבודה הגרמנית הנאציונאל סוציאליסטית).

כל מי שהיה בעמדת השפעה כלשהי בתחומי הכלכלה, המדע, התרבות והרוח (כגון מרצים באוניברסיטאות, שלא ראו בעין יפה את חוקי הגזע הגרמניים) הוגלה למחנות ריכוז.

תפיסת הרכוש היהודי

הפרק העגום, בו פתחנו את המאמר, החל בהעברת רכושם של

דוגמה נוספת לחותמת "הרמן-טייץ"

הרטיה, השם שהחליף את הרמן-טייץ (ראה שלט בחזית החנות).

חותמת "הרטיה"

תעמולה ארסית כנגד היהודים

תיעוד של רוח התקופה ניתן למצוא בחותמת דואר מסוג חותמות התעמולה, שהיו במרכזי מיון דואר, ובה נראה איש ה-SA מטאטא רחוב וסיסמא שאומרת (בתרגום חופשי): הגינות לנצח והחוצה הספסרות. "ווכר-שחר-רמש" (Wucher/ Schacher/ Ramsh), סיסמה זו כוונה כמובן כנגד המסחר היהודי.

בתמונה הראשונה נראית החותמת המקורית כשבה מופיע מגן דוד מסוגן ובתוכו ראשי תיבות של הבעלים: H ו-P, כלומר "הויירמן-פוספטים". חותמת זו הייתה בשימוש בחודש מארס 1933.

חותמות הויירמן לפני השינוי

באוקטובר 1933 הבעלים כבר לא העזו להשתמש בחותמת דואר שבה מופיע מגן דוד כסמל יהודי, והם יצרו חותמת חדשה. מרבית פרטי החותמת נותרו כפי שהם, אבל ה"מגן דוד" הוסר מן החותמת.

חותמות הויירמן אחרי השינוי

החותמת משקפת את התקופה בה הטרור המכוון של בריוני ה-SA (שטורם אפטיילונג) - יחידות הסער הטיל פחד על האוכלוסייה היהודית. הם היו לבושים בחולצות חומות ומגפיים שחורים ונדעו בשם "לובשי החולצות החומות".

השם החדש של רשת "הרמן טייץ"

בגרמניה של שנות השלושים הייתה רשת החנויות "הרמן-טייץ" פופולארית מאוד, והשם הפך למותג של איכות ושירות. כאשר "נמכרה" הרשת כפי שנמכרה לידיים אריות, חששו הבעלים החדשים שהחלפת שם בית העסק תגרום לאובדן מוניטין ורווחים. הם בחרו בדרך ביניים מתחכמת, והעניקו לרשת החנויות שם חדש שהזכיר את השם היהודי הישן. במקום השם "הרמן-טייץ", שהופיע בכל השלטים וכמובן גם בחותמות הדואר במכונת ההחתמה, נבחר השם החדש "הרטיה" ("הר" מהרמן ו"טיי" מטייץ). בחותמת הביול החדשה שהונהגה בבית העסק שולב הנוסח החדש "הרטיה", כך גם בכל השלטים שעל החנויות.

חותמת "הרמן-טייץ"

לביא בלאו ז"ל

בראשית העבודה המשותפת עם לביא בלאו, בתחילת שנות ה-80, הדרך לא הייתה קלה. היסודיות שלו הביאה אותו לא פעם לכניסה לפרטי פרטים, כאשר כולנו במשרד התקשורת ברשות הדואר ובשירות הבולאי הורגלנו להצגה תמציתית של כל נושא, והגעה "לתכלית" באופן מרוכז ומהיר. אולם, למדנו לאחר תקופה מסוימת להכיר ולהבין את האיש ולהוקירו, ולמדנו לעבוד יחד למען הבולאות הישראלית המאורגנת, וגם השירות הבולאי נמצא מועשר בידע וברעיונות.

מתוך קשר רב שנים עם לביא בלאו, ארשה לעצמי לציין כמה נקודות.

בלאו קומם את עצמו מתלאות מלחמת העולם השנייה ואף הפך ל"פלא בריאותי" בעיני רופאיו בארץ בגין יכולת הישרדותו לאחר כל מה שעבר. אולי יש לכך קשר לעובדה שהוא ציווה את גופתו למדע.

גם בגיל מתקדם יותר, הוא נכנס לעולם המחשוב בצורה מעוררת התפעלות וכבוד, וצירף את השיטתיות והדייקנות של עולם הביקורת הבנקאית בה עסק שנים רבות, עם עבודת ההקמה וההטמעה המחשבתית בבנק בו עבד לאחר הפרישה מבנק הפועלים.

האיש חי חיים מלאים ועשירי תוכן עד יומו האחרון בגיל 91. בעולמו הבולאי הוא רווה סיפוק רב מבניית אוספיו ומחקריו, מהמדליות שקיבל, ומן ההכרה העולמית והמקומית בהישגיו בתחום בולאות המוסיקה.

בגיל לא צעיר הוא רתם את המחשב לעולם הבולאות שלו, התכתב באינטרנט עם חבריו, וקבל הערכה מבולאים בארצות רבות, בעיקר אנשי הבולאות המוסיקלית.

בטוחני שהתאחדות בולאי ישראל הכירה גם בתרומתו המיוחדת להתאחדות בתפקידיו הפורמאליים השונים בה, ולקשרי העבודה עם רשות הדואר, השירות הבולאי ומשרד התקשורת. בלאו שימש שנים רבות כנציג התאחדות בולאי ישראל בוועדות הציבוריות בראשותי לאישור התרשימים השונים של הבולים החדשים, "ועדת הפרופסורים לאומנות" בז'רגון השירות הבולאי, וועדת התכנון לבולים חדשים. תרומתו לעבודת הוועדות הייתה גדולה, ולא הייתה ישיבה שבה לא למדנו מפיו משהו חדש וראוי.

במשך שנים רבות נפגשנו עמו, אנשי השירות הבולאי, לפגישות תקופתיות, גם בתקופות של לחץ (ומתי לא היה לחץ?...) הקפדנו ללמוד תורה מפיו. כמו בוועדת השיפוט, גם לפגישות אלה היה מגיע עם תיק מסודר של דוגמאות ועם משנה סדורה. אין ספק שנפרדנו מאישיות לא שגרתית ותמיד נזכור את האיש ותרומתו.

בשם חבריי בשירות הבולאי ובשמי, נשלחים בזאת תנחומים לאלמנתו, הגב' בלה בלאו, רעייתו הנאמנה לאורך שנים רבות.

יהי זכרו ברוך.

ינון ביילין

מנהל השירות הבולאי בדימוס

התעמולה הארסית של השלטון מצאה אוזן קשבת בקרב תושבי גרמניה, דבר שבא לידי ביטוי בין היתר בסיסמאות תעמולה ארסיות כנגד היהודים שהוטבעו על דברי דואר שנשלחו על ידי מוסדות ואנשים פרטיים.

דוגמה לכך היא התווית שהודבקה על המעטפה, ובה הנוסח "קנו תוצרת גרמנית, תנו עבודה לגרמנים". תוויות דומות כללו גם סיסמאות מפורשות הקוראות "על תקנו אצל יהודים...".

דוגמה נוספת ניתן לראות בחותמת שהוטבעה על המעטפה ביוזמה מקומית, ובה הנוסח "יהודים החוצה".

חותמות הדואר היו רק חלק מן התעמולה האנטי-יהודית, וכל גרמני שקנה אצל יהודים נחשב לבוגד. כך גם לגבי ביקור אצל רופא יהודי, או עו"ד יהודי, שלא לדבר על נשואי תערובת שנרדפו עד כדי שילוח למשרפות אושוויץ ומחנות אחרים.

בתקופת האריזציה היו בגרמניה כמאה אלף עסקים בבעלות יהודית וכאמור לאחדים היו חותמות דואר שמהוות עדות וזיכרון קשה, שלעולם לא ימוש. בפני אספני היודאיקה ניצב האתגר לחפש את החותמות הישנות בנוסח "הרמן-טייץ", כמו גם את החותמות הישנות מהתקופה שקדמה לתקופת האריזציה, אלו עם נוסח השמות היהודיים, כמו "וורטהיים", "קמפינסקי", "שוקן", "אחים אורי" ואחרים.

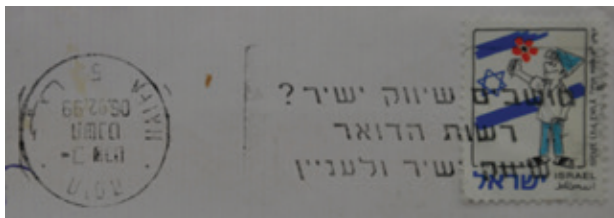
להביט בפרטים הקטנים

דוגמאות מאוסף שהורכב בסבלנות ובתשומת לב

את סדקו מאור, אספן בולים חבר קיבוץ מצפון הארץ, פגשתי בתל אביב כשהוא נושא עימו אלבומים עבי כרס ובהם המעטפות הרבות שליקט עם השנים. במהלך השיחה שמעתי מפיו על הדרך בה הוא משיג את הפריטים שבאוסף.

סדקו מאור אוסף "מעטפות מעניינות". המדובר בהגדרה רחבה מאוד המאפשרת לו לאסוף אל תוך האלבומים כל מעטפה חריגה או בעלת מאפיינים מיוחדים המוצאים חן בעיניו.

חברי הקיבוץ המכירים את "שגעונו" של סדקו, שומרים עבורו את המעטפות הנשלחות אליהם, אבל את מרבית המציאות מאתר סדקו בעצמו בחדר הדואר של מזכירות הקיבוץ. מבין המכתבים הרבים המגיעים למקום מנסה סדקו לאתר את אלו המעניינות אותו. ואל יקל הדבר בעיניכם! כדי לאתר את אותן מעטפות בהן חל שיבוש, יש צורך בתשומת לב מרובה, ובסבלנות אין קץ. בדוגמה הראשונה קל למדי להבחין בטעות של פקיד הדואר שלא הקפיד והרכיב את החותמת כשהיא הפוכה.

אולם אין זה קל לאתר את הבעיה שיש בחותמת הבאה:

לכאורה, חותמת רגילה לכל דבר, אלא אם מביטים בה שוב בתשומת לב. שנת תשנ"ט לא הייתה שנה מעוברת, ולפיכך לא היה בה את חודש אדר א'.

שתי החותמת אינן אלא דוגמה קטנה לעושר הרב של פרטים מזורים וחריגים שהצליח סדקו מאור לאגור עם השנים. כבר נאמר שאם משהו יכול להשתבש הוא ישתבש, וכשזה יקרה, סדקו יהיה שם כדי לצרף את התקלה לאוסף.

זו ההוכחה נוספת שניתן להרכיב אוסף מרשים ומעניין לא רק עם כיסים עמוקים, אלא עם אהבה לתחביב, תשומת לב, וסבלנות אין קץ.

משה רימר

גדעון יהודה לוי

פירוט המקור לשמות היישובים

מאת: פרופ' אברהם בלום

במחקרי על מקומות בעלי שם תנ"כי מצאתי שרוב המקומות הנושאים שם פרטי המופיע בפעם הראשונה בתנ"ך נקראו אחר אדם באותו שם, בלי שום קשר ענייני לספר הספרים. כאשר קראתי את הכתבה של גדעון יהודה לוי (עיתון שובל מספר 76), שאסף חותמות דואר ממקומות הנקראים "על שמו" (רעיון נחמד) רציתי לבדוק, אם התיאוריה שלי נכונה.

גדעון

גדעון במיסורי היה אזור של ביצות, ולכן לא משך את החלוצים שחיפשו אדמה פורייה. במאה ה-19 שהו במקום רק ציידים. בשנת 1899 באו לאזור שני ציידים, יוג'ין גדעון מאוהיו ואחד האחים אנדרסון מאינדיאנה. הם התרשמו מהיערות, הביאו את משפחותיהם והקימו מנסרה משגשגת. גדעון מכר את חלקו בחברה כבר בשנת 1907 וחזר לאוהיו. למרות זאת הישוב המשיך להיקרא על שמו, וכך גם סניף הדואר שנפתח בשנת 1902.

יהודה

לגבי יהודה (משום מה JUDA - בלי ה בסוף) בוויסקונסין אין מסמכים על מקור השם, אך בחברה ההיסטורית של וויסקונסין סבורים שהבפטיסטים האדוקים, שיסדו את המקום, קראו למקום על שם יהודה מספר בראשית. לרגל יום העצמאות ה-30 של מדינת ישראל הכין חוג הבולאות של אוניברסיטת וויסקונסין במילוקי מעטפה מיוחדת, שהוחתמה ביום 14.05.1978 ב-Juda.

לוי

כאשר חברות הרכבת בארצות הברית של סוף המאה ה-19 חדרו לאזורים שעוד לא פותחו, הם מכרו את האדמות שלצד הפסים למתיישבים. כך התפתחו יישובים חדשים רבים. מר לוי אחד, שעליו ידוע מעט מאוד, זכה בזיכיון להפעיל חנות בתחנת הרכבת בניו מקסיקו, ואיכשהו הכפר קיבל את שמו. ב-1808 נפתח שם סניף דואר, שגם הוא נקרא על שמו. סניף זה נסגר ב-1964.

צורה לך

שיטות הדפוס החדשות ומכונות החיתוך המודרניות מאפשרות למדינות המנפיקות בולים "להתפרע" ולהכין בולים וגיליונות זיכרון במגוון צורות שונות ומשונות. ואכן, מדינות רבות קראו דורר לדמיונם של המעצבים, ואפשרו להם לעצב פריטים בולאיים המשקפים בצורתם, ולא רק בתוכנם, את המטרה לשמה הונפק הפריט. הדוגמאות המובאות בעמודים אלו אינן אלא מעט מן המבחר העומד כיום לרשות אספני הבולים.

1. 2007, אזרבייג'אן.
2. 2008, פיליפינים.
3. 2007, תאילנד.
4. 2008, נמיביה.
5. 1974, נורפולק.
6. 2007, פרו.
7. 2008, פיליפינים.
8. 2007, סרי לנקה.
9. 2007, האי פייטקרן.
10. 2002, סט' תומה ופרנסיפה.
11. 2004, תאילנד.
12. 2008, מלדיה.
13. 2009, טייוואן.
14. 2006, הטריט' האנט' של צרפת.
15. 2008, איי ג'ורג'יה הדרומיים.
16. 2003, לאוס.
17. 2005, האי פייטקרן.
18. 2008, פרו.
19. 2001, ונואטו.

1

2

3

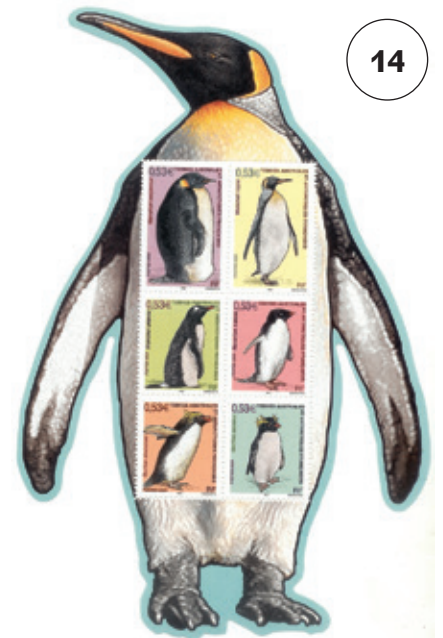
4

5

6

בול בעיצוב דומה הונפק שבוע קודם לכן, ביום 3 בספטמבר 2009, על ידי דואר גרמניה. פתיחת המעבר בין הונגריה ואוסטריה אפשרה לתושבי גרמניה המזרחית להגיע דרך הונגריה ואוסטריה אל גרמניה המערבית, ותרמה רבות להפלת חומת ברלין.

ביום 3 בספטמבר 2009 הונפק בקרואטיה בול מיוחד לציון מלאת עשר שנים לפעולתו של דואר קרואטיה העצמאית. חברת הדואר של קרואטיה החלה לפעול ביום 1 בינואר 1999. הבול הודפס כך שיראה כמו נייר מקומט ומשמש של מעטפה ועליה חותמת דואר.

טיפול במכורים לסמים בקוסטה ריקה

מזה 25 שנה פועל בקוסטה ריקה ארגון פרטי בין לאומי ששם לו למטרה לטפל בנגע הסמים, לשקם את המכורים ולהחזירם לחיק משפחתם. ביום 25 לפברואר 2009 הנפיק דואר קוסטה ריקה בול שהוקדש לפעילות חשובה זו.

לוב מנציחה את נשיא גבון

עומאר בונגו אונדימבה שימש כנשיא המדינה המערב אפריקאית גבון משך 42 שנה. הוא נפטר ביום 8 ביוני 2009 כשהוא בן 76. לוב, הרואה את עצמה כמנהיגת ארצות אפריקה המוסלמיות, מיהרה להנפיק בול לזכרו, וביום 20 ביוני, 12 ימים בלבד לאחר פטירתו של אונדימבה, הוצע הבול החדש למכירה.

שישים שנה לועידת ד'נבה

ביום 3 בספטמבר הנפיקה שוויץ בול מיוחד לציון מלאת שישים שנה לחתימה על הסכמי ועידת ד'נבה.

יובל 2,200 שנה לייסוד טשקנט

ביום 17 באוגוסט 2009 הנפיק דואר אוזבקיסטן גיליון מיוחד ובו שמונה בולים. הבולים הונפקו לרגל מלאת 2,200 שנה לייסוד טשקנט, עיר הבירה של אוזבקיסטן. בבולים מוצגים המבנים העיקריים של העיר, וכן מפת דרך המשי, דרך המסחר הגדולה שקישרה בין מזרח ומערב, והיוותה את מקור עושרה של טשקנט.

גבולות פתוחים בין מזרח ומערב

בשנת 1989 נפתח מעבר הגבול בין הונגריה ואוסטריה, ובכך נפער הסדק המשמעותי הראשון שהוביל בתוך שנה להפלת מסך הברזל שהפריד בין מדינות אירופה. ביום 10 בספטמבר 2009 הנפיק דואר אוסטריה בול המציין מלאת 20 שנה למאורע זה.

ממשל עצמי באי גרנלנד

ביום 21 ביוני 2009 הנפיק דואר גרנלנד בול מיוחד לציון הממשל העצמי שנכנס לתוקף באותו יום. ביום 25 בנובמבר 2008 נערך באי הגדול בעולם משאל עם ובו התבקשו התושבים להצביע אם ברצונם להנהיג ממשל עצמי, שיצמצם את שליטתה של דנמרק באי. 75 אחוזים מתושבי גרנלנד הצביעו בעד הנהגת ממשל עצמי במגוון תחומי פנים.

קאוביים ואינדיאנים בגרמניה

ביום 3 בספטמבר 2009 הונפק בגרמניה בול ועליו ציור ילדים של אחד המשחקים החביבים על ילדי המדינה, "קאוביים ואינדיאנים". הבוקר האמיץ טוני וחברתו טינה רוכבים על סוסם האביר לעבר הרפתקאות חדשות. הבול הונפק כחלק מסדרה של בולי ילדים היוצאת ברציפות מידי שנה מאז 1993.

עשור לדואר קרואטיה

יום האתיקה בטורקיה

ביום 25 במאי 2009 הנפיק דואר טורקיה בול צדקה לרגל יום האתיקה. הבול נועד לעודד את צמיחת התכונות הטובות המופיעות בו.

צרפת מכבדת את זכרו של לוחם מחתרת

ביום 22 ביוני הנפיקה צרפת בול לזכרו של לוחם המחתרת המפורסם ביותר, ז'אן מולן. בתקופת מלחמת העולם השנייה היה מולן בין מארגני ההתנגדות הצרפתית לכיבוש הגרמני, ונמנה בין מנהיגיה עד לכידתו והוצאתו להורג בשנת 1943. סיפורו של מולן הופיע בספר ובסרט קולנוע בשם "צבא הצללים", וכעת עושה עימו צרפת צדק היסטורי ומנציחה את דמותו בבול.

יונתי בחגווי הסלע

ביום 16 בספטמבר 2009 הנפיק דואר האי פארו שני בולים שהוקדשו ליוני בסלעים. הנפוצים בין הצוקים של האי הצפוני.

יוון מציינת את נשיאות איגוד הדואר העולמי

יוון הנפיקה ביום 30 במרץ 2009 בול מיוחד לציון העברת הנשיאות התורנית של איגוד הדואר העולמי לידיה. בבול מוצגת יונת דואר נושאת מכתב כשהיא מוטבעת ביריעת מתכת מיוחדת וחגיגית.

בית משפט לחוקה במצרים

לציון מלאת ארבעים שנה להקמת בית המשפט לחוקה במצרים, הנפיק הדואר המצרי ביום 7 במרץ 2009 בול וגיליונית זיכרון ועליהם סמל בית המשפט.

רומניה מארחת כינוס שוטרים אירופאי

בחודש מאי האחרון אירחה רומניה את כנס השוטרים ה-31. לכבוד הכנס, שנערך בבוקרשט, הנפיקה רומניה שני בולים.

המדובר בשורה של הסכמים, שנועדו לאשרר ולעדכן בין היתר הסכמים קודמים שעסקו ביחס לאוכלוסיה אזרחית בזמן מלחמה, וקבעו את הכללים לטיפול בשבויים.

מערכת המים של איסלנד

איסלנד הנפיקה ביום 7 במאי 2009 בול לציון מלאת מאה שנה להתקנת תשתית המים באי הצפוני. בהתחשב בנוף הקרחונים הנשקף ברקע הבול, קשה להאמין שיש מי שסובל ממחסור במים במדינה הקפואה הזו.

האולימפיאדה של הכבאים בצ'כיה

בחודש יוני 2009 אירחה צ'כיה את התחרות הבינלאומית לכבאים. האירוע, שהתקיים בעיר אוסטרובה, מהווה מקום מפגש תקופתי לכבאים ממדינות רבות, המנצלים את ההזדמנות ללמוד טכניקות חדשות ולהפגין את מיומנותם בשורה של משחקים.

ביום 15 ביוני 2009 הנפיק דואר צ'כיה בול מיוחד לכבוד האירוע, ובו ניתן לראות שני כבאים המתחרים בהתזת סילוני מים אל המטרה שלפניהם.

1.9.2009
חותמת אירוע
40 שנה
למבצע שרבורג

1.9.2009
חותמת אירוע
ידיד הבולים
ספטמבר 2009

10.7.2009
חותמת אירוע
המשמר האזרחי
35 שנות התנדבות

5.7.2009
חותמת אירוע
אליפות העולם היהודי
בהוקי קרח

10.6.2009
חותמת אירוע
הענקת שי לאפיפור
בנדיקטוס ה-16

8.9.2009
חותמת יום ההופעה
תקשר וירטואלית

8.9.2009
חותמת יום ההופעה
75 שנה
לקפת חולים לאומית

8.9.2009
חותמת אירוע
30 שנה למרכזי
הצפרות בישראל

8.9.2009
חותמת יום ההופעה
מועדים התש"ע
דבש

8.9.2009
חותמת יום ההופעה
טיפול בעזרת בעלי חיים

תרום
בולים
לחוגי
הנוער

26.11.2009
חותמת יום ההופעה
מגדלורים בישראל

26.11.2009
חותמת יום ההופעה
התיאטרון היידי
ישראל - רומניה

26.11.2009
חותמת יום ההופעה
ארכיאולוגיה ימית

4.10.2009
חותמת אירוע
30 שנה לפסטיבל עכו
הפסטיבל לתיאטרון אחר

בולי "הישראלי"
20 בולים
לשפוח סמנכים
ונלים בנרץ

השירות הבולאי הדפיס בפעם הרביעית את קונטרס הישראלי, ובהתאם הודפסו על כריכת הקונטרס ארבע מנורות. ככל הנראה זו הפעם האחרונה בה יודפס קונטרס זה, ובול הישראלי יוחלף על ידי סדרת בולי פירות כבול מן המניין לשימוש שוטף בבתי הדואר.

בולי מידן ראובן

קונה ומוכר בולים
בולי ישראל, שנתונים,
תוויות קלוסנדורף, סימה ובולי זרחן שונים

טל' נייד: 052-8301265

רומנו בית מכירות

למכירה בולי אנטרטיקה, פוקלנד, סאוט-ג'ורג'יה,
נושאים, ציפורים, אוניות, אומנות וכדור-רגל.
ניתן לעשות הזמנה בדאר.

סוכנות בלעדית לאביזרי בולאות LINDNER

מען 03-5463664, ת.ד. 23274, חנות 03-5282790

בית טוב www.bait-tov.com

בולים בחבילות לפי נושאים ולפי מדינות,
בולי ישראל, חותמות, אלבומים ואביזרים.

שילחו 200 בולי ישראל משומשים כלשהם (לא שונים)
רחוצים, נקיים ולא פסולים, ותקבלו סדרות בולי חו"ל.

ת"ד 2275 בת-ים 59121, טל/פקס: 03-5535313

בולי גלעדי

בולי ישראל, חו"ל, נושאים ויודאיקה, הופיע מחירון בולי ישראל 2008
בולי הרשות הפלסטינאית

מבצע:

הוויד שקוף ושחור, 120 ש"ח

יבוא אלבומי IMPORTA והוויד

רח' אלנבי 76 ת"א קומה ב' טל: 03-5163871

הופיע מחירון 2008 בתערוכה

מרכז הבולים

מתמחים במקדמים, מנדט, מנהלת העם ובולי ישראל,
טעויות, תוויות מכל הסוגים, זרחנים
בולי חו"ל לפי חלוקה למדינות ונושאים

נציג בלעדי של DAVO-1 MICHEL

אלנבי 94 תל-אביב (במרתף)

טל: 03-5605755; פקס: 03-5605430

email: stamps.center@gmail.com

NEGEV HOLYLAND STAMPS

- מתקיימות מכירות פומביות פעמיים בשנה
- המעוין בקטלוג מתבקש לפנות אלינו
- מעוניינים תמיד בחומר למכירות פומביות או לקניה

- ISRAEL, INTERIM, BRITISH MANDATE,
OTTOMAN PERIOD, JUDAICA

- AUCTION ARE HELD TWICE A YEAR

Please write for a catalogue

Ask about special low vendor commission rates

P.O.Box 8101 - TRENTON NJ 08650 USA

E-mail: LEADSTAMP@VERIZON.NET

Phone: 609-298-2891

קונים בלבד!
קונים אוספים ולוטים של מעטפות ומכתבים
שעברו בדואר מפלשתינה וישראל
(לא מעטפות יום ראשון)

תשלום מידי

אמנות מוצרים בולאיים (ישראל) בע"מ

טל. 03-5477966

אוניסטמפס

בולי גרמניה, אנגליה, שווייץ,
צרפת, ישראל,
נושאים, יודאיקה ועוד.

***

קונים אוספים בולים ומטבעות

ת.ד. 32120 תל-אביב 61320,

טל. 03-5661077

אליק רינק

בולים ומטבעות

קונה ומוכר

רח' הס 4 פינת אלנבי 35, ת"א ת.ד. 4124,

טל. 03-6297192, פקס. 03-5255131,

מען: 03-5227922

מוטי ברש בולי דיזינגוף

בולים - ישראל וחו"ל - מכירה, קניה, הערכה

מטבעות ושטרות אלבומים ואביזרים

המבחר הגדול בארץ!!

***

דיזינגוף סנטר ת"א חנות 420,

טל/פקס. 03-5251552,

דוא"ל: motib51@smile.net.il

אוספים - איתן בר-ארז

הערכה ושמות, תיווך ומכירה פומבית של אוספים באינטרנט,
קניה ומכירה לפרטיים

סניף ירושלים: בניין כלל חנות 325

רח' יפו 97 י"ם- טל: 02-6259638

פתח-תקווה: ברנדה 58 פ"ת טל: 03-9337024

נייד: 052-5974151

הספריה הבולאית

של התאחדות בולאי ישראל

הספריה הבולאית של התאחדות בולאי ישראל פתוחה

לקהל הרחב ביום ה' בלבד בשעות 12:00-19:30

(ללא תשלום)

השאלת ספרים, קטלוגים, מגזינים וצילומי תצוגות -

לחברי ההתאחדות. עיון במקום - לקהל הרחב.

רח' פינסקר 2, תל-אביב, קומה א',

טל': 03-6295547

בולי האו"ם למען עולם טוב יותר אוספים בולים יפים ונחשפים לנושאים כלל עולמיים

6 אוגוסט 2009 – המועצה הכלכלית והחברתית של האו"ם

בולים

דפי מזכרת

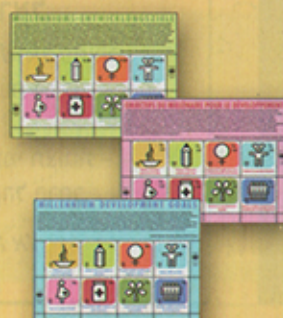
מעטפות יום ראשון

25 ספטמבר 2009 – יעדי הפיתוח של האו"ם במילניום הנוכחי

גליון גנרי - 30 שנה למרכז בוונה

גליונות זיכרון

מעטפות יום ראשון